

פרשה שנית: הזימון

נב־נס־נז

אחר הדברים האלה נשאר יוסף עוד שנתיים בבית־האסורים, בבור השני, למען יגיע פרק גילו ומלאו לו שלושים שנה בטרם יורץ מתוכו במהירות הגדולה ביותר, בחתף־חופזה, הואיל ופרעה עצמו היה אז חולם חלום. כי כתום שנתיים ראה פרעה חלום — שני חלומות; אך מאחר שמגמת פניהם של שני החלומות אחת היתה, אפשר לומר, שחלום אחד ראה, והיינו־הך, ואף חשיבות הדבר מועטת היא, — כי עיקרו, והעניין הבולט הוא, שבאמרנו כאן „פרעה“, אין במלה זו — מן הבחינה האישית — אותה משמעות, אשר היתה בה בעת שהאופה ורבי־המשקים חלמו איש את חלום־אמיתו. כי תמיד ייאמר „פרעה“, ותמיד חי פרעה; אך עִם־זאת הנהו חוזר ובא, חוזר והולך, כשם שתמיד נמצאת השמש, והיא יוצאת ובאה כמור־ן; ובינתיים, משמע, סמוך לזמן שבני־טיפוחיו של יוסף, שני השרים, זכו להרמת ראשם באופנים מנוגדים, אירע, שפרעה הלך ובא, — ובכך מבקשים אנו לרמוז אל הדברים שהתרחשו שלא־בנוכחותו של יוסף, בעודנו שרוי בבור ובבית־הסוהר, הדברים שמהם הגיע אליו רק הד קלוש: משמע, התמורה על כיסא המלוכה, הסתלקותו רבת־המיספד של יום־עולמים זה והפצעתו הצוהלת של עידן חדש, אשר אליו ישברו בני־אדם בציפיותם למיפנה של ברכה, אף־על־פי שייתכן, כי גם התקופה הקודמת היתה מבורכה למדי, לפי קנה־המידה הארצי, מכל־מקום, בחדש שמו מבטחם, לאמור: כי־עתה תגרש הצדקה את העוולה וההזרח ישוב ויפ־ן (כאילו לא נכון כבר קודם־לכן), הקיצור, כי מעתה ואילך יחיה האדם בצחוק ובפליאה, — חו סיבה מספקת לכל העם, שהיה עושה שברעות שלימים ימי משתה וכירכור, משמע, כתום עת־המיספד בשק ואפר, אשר לא קבעה כלל־ועיקר לשם הנימוס, כמעשה־צביעות בלבד, אלא כעדות לצערם הנאמן על חלוף הזמן הישן. כי האדם — יצור נב־ך הוא. —

כמספר הימים שבילו רבי־המשקים וראש המשגיחים על נתומי פרעה בסא־ירע, משמע ארבעים, כן מספר השנים שהיה בן־אמון, בנם של תחותמס והנסיכה המיתאנית, הוא נב־מא־רע־אמנחותפ המכונה נימוריא, — יושב על כיסא מלכות, בונה ומרבה־פאָר; אז מת והתאחד עם השמש, אחרי שלבסוף נפל עוד בגורלו להתנסות במעשה שבעים־ושניים הקושרים, שביקשו לפתותו ולהטמינו בתיבה. ועתה הגיע בין כך ובין כך אל תוך התיבה, מסתבר, אל

תיבה הדורה להפליא, המחזקת במסמרות זהב טהור, כשהוא מומלח ומחומר בחמר, משומר לעולמים בעץ הערער, בעטרן, בשרף הארוז והליבנה ובמוסתק, ומחותל בארבע מאות אמות בדפשתן. שבעים יום היו ימי החנוטים, עד שהיה אוסיר מוכן ומזומן בשביל שיובילוהו על־גבי מגררה של זהב, רתומה אל בני־בקר, עליה מונחת סירת־המשוטים הטעונה מיטת־אפיריון, לפני צועדים מקטירי הקטורת ומזלפי המיים ואחריה בני־לווייה הסופדים בשברון־לב גמור עד בואם אל בית־העולם שבהר, שחדריו המרובים מרוהטים בנוחיות מופלגת; ובפתח עוד הוקדש לנפטר טכס הפולחן, כלומר „פתיחת הפה” באמצעות רגל עגלו של חור.

המלכה ואנשי־החצר לא סוגרו עוד מאחורי כותל חסום בדירתו רבת־חדרים של המת, בשביל שיגועו שם ברעב וגופם יימק; הימים שבהם היה זה מנהג של דין או דרך־ארץ, עברו מכבר, המנהג נשכח ובטל בכל מקום — ומדוע? מה היו טוענים כנגדו ומדוע היה הדבר זר לכל נפש? עדיין היו מתעסקים במת בחריצות רבה לפי דין הקדמונים, נהגו מנהגי כשפים בשקידה, סתמו את כל נקביה של הגווייה הרמה בקמיעות של סגולה וקיימו את כל המצוות באמצעות כרע־העגל בדיקדוקי דיקדוקים, בקפדנות יתירה. אבל לגדור בעד אנשי־החצר בחסימת החומה, — לא, הס מלהזכיר, כי לא נשאר זכר מכל זה; ולא זו בלבד, שמסרבים היו הבריות לקיים את המצווה ולא מצאו עוד יופי בדבר שהיה יפה בעבר, יתירה מזו, אף לא רצו לדעת על־כך, שלפנים קיימו וקיבלו על עצמם מנהג זה, שהיה יפה בעיניהם, ולא הקדישו לעניין אפילו מחשבה קלה, לא הנדונים למאסר־נצח לפני־כן, ולא המבצעים את המאסר. מסתבר, שהמנהג לא התאים עוד אל מאורו של היום הנוכחי, בין שהוא קדום בעינינו ובין שהוא חדש, — ודבר זה מתמיה. רבים עלולים לחשוב, שאותו מנהג עתיק־נאה, קבורת בני־אדם חיים מאחורי כותל חסום, הוא המתמיה. אבל מתמיהה יותר העובדה, שבאחד הימים בטל המנהג בהסכמה כללית, בהסכמה מתוך שתיקה ואפילו מתוך חוסר־מחשבה; בפשטות, הוא לא נחשב. — אנשי־החצר ישבו, ראשם על ברכיהם, וכל העם התאבל. אולם אחר־כך קמה הארץ כולה; למן גבול הכושי ועד לתוצאות היאור, ומדבר עד מדבר, להשמיע צהלתה לקראת מניין־השנים החדש, אשר לא־יידע עולה ובו ייפון הירח ויבוא במועדו; היא קמה לברך בקול תרועת־גיל את יורש עצר־השמש, שהיה נער חינני־בלאתוארו־הדר, אשר — אם נדקדק בחשבון — רק חמש־עשרה שנה מלאו לו, ועל־כן עתידה תִּי, אלמנת־האֵל ואֶס־חור, להחזיק עוד זמן־מה ברסן השלטון; — ולבסוף, כדי להשתתף בהילולא לכבוד עלייתו לכיסא המלכות והכתרתו בכתרי מצרים עילית ותחתית, הנערכת בדיקדוקים קפדניים, מקצתה בארמון המערב בנוא, ומקצתה, דהיינו פרשיותיה הקדושות ביותר, במקום ההכתרה פְּר־מוֹנֵת, שמה הפליגו פרעה הצעיר ואמו הגבירה, בפאֶר־נוֹצוֹת ובפומבי של לווייה מהודרת, על סיפון צינת־השיט השמימית „כוכב שתי הארצות”, תוך צהלת שמחה־יושֶׁשׁוֹן העולה משתי גדות היאור. לאחר שחזר

משם היה נושא את מערכת התוארים: „הפר האביר, בן־יקיר לשתי האלות, גדול במלוכה בנוֹא־אֶמוֹן; בוֹ הִזְבַּח, שֶׁהִגְבִּיהַ אֶת הַכְּתָרִים בְּפֶרֶם־מוֹנֵת, נִפְרַרְרֵץ־נֶעֱרֵץ, פִּירוּשׁ: נָאֵה בְצַלְמוֹ הַיְחִיד וְהַמְּיוּחַד בַּיְחִידוּתוֹ; בֶּן הַשֶּׁמֶשׁ, אֲמִנְחוּתַפּ; מוֹשֵׁל אֱלֹהֵי בְנוֹא, גְּדוֹל בְּקִיּוּמוֹ, הַחַי לְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים, אֱהוּב אֲמֹן־רֵץ, אֲדוֹנֵי הַשָּׁמַיִם; כֹּהֵן גְּדוֹל לְמִצְהֵל־גְּבוּרָה בְּאוֹפֵק בְּכוֹחַ שְׁמוֹ, לְהַטֵּה־שׁוֹכֵךְ בְּאַתּוֹן.”

כך שמו של פרעה־הַצֶּעִיר לאחר הכתרתו, ושילוב־תוארים זה, כפי שהסכימו ביניהם מעִי־סֶאֱחַמַת וִיוֹסֵף, נוצר כתוצאת פשרה, לאחר משא־ומתן ממושך ועקשני בין חצר־הַמֶּלֶךְ הַנוּטָה אֶל רֵעִיוֹן־הַשֶּׁמֶשׁ הַסּוּבְלָנִי שֶׁל אֲתוּם־רֵץ לְבִין שְׁלוֹטוֹן הַמִּקְדָּשׁ הַמַּעֲיֵק בְּרוֹח־קְנָאוֹת לְאֲמוֹן, וְהָיוּ בוֹ כְּמֵה קִידוֹת עֲמוּקוֹת לְפָנָי אֲדוֹן הָאֱמוּנָה הַמְּסוּרֶתִית, אֲבָל רַק תְּמוּרַת וִיתוּרִים נִיכְרִים לֹזֵה הַעוֹמֵד בְּקוֹדֶקֶד הַמְּשׁוּלֵשׁ בְּאוֹן, כִּי, שֶׁהִנְעִיר־הַמֶּלֶךְ הַקְּדִישׁ אֶת עֲצָמוֹ בְּחֻזְקַת „הַרְוֵאֵה הַגְּדוֹל” שֶׁל רֵץ־חֹרָאֲחִיתִי, וְלֹא עוֹד, אֲלֵא גַם הַשֵּׁם „אַתּוֹן” רַב־הַלְקָה, הַמְּנוּגֵד לְמְסוּרַת, נִרְקַם בְּכַנֵּף אֲדֵרֶת תְּפֹאֶרֶת תּוֹאֲרָיו...

אִמּוֹ, הָאֱלִמְנֵה־הָאֱלֹהִים, קְרָאֵה לְפָר הָאֲבִיר שְׁלֹה, בְּפִשְׁטוֹת הַקִּיצוֹר, „מְנִי”, שֶׁלֹּא יִהְיֶה בּוֹ שִׁמֵץ דְּמִיּוֹן אֶל הַכִּינּוּי הַרְאִשׁוֹן. אִךְ הַעַם הַמְּצִיא בְּשִׁבִילָה, כְּפִי שֶׁשִּׁמְעַת יוֹסֵף, שֶׁם אַחֲרָי, שֶׁם עֲנוּג וּמְלֵא־חֵיבָה, הַמּוֹן־הַעַם קְרָא לוֹ „נְבִי־נְפִי־נֹזֵם”, מִשִּׁמְעַת „אֲדוֹנֵי הָרוּחַ הַנְּעִימָה” — וְאֵין לְקַבּוֹעַ בְּבִיטְחוֹן, עַל־שׁוֹם מֵה, אוֹלֵי מְשׁוֹם שִׁדּוּעַ הִיָּה בְּרַבִּיּוֹ, שֶׁמַּחֲבֵב הוּא אֶת פְּרָחֵי גִנוֹ, וּבְרִצּוֹן הוּא מְטַמֵּן אֶת אִפּוֹ הַקֶּטָן בְּרִיח־נִיחּוּחַם.

ובכן, נפקד מקומו של יוסף במקום כל המאורעות הללו ובעת המולת השמחה הכרוכה בהם יושב היה בבור, ורק שלושת ימי השיכרות שניתנו לאנשי המשמר של מעִי־סֶאֱחַמַת צִיֵּינוּ בְּבֵית־הָאֶסּוּרִים אֶת הַמִּתְרַחֵשׁ בְּחוּץ, הוּא לֹא יִהְיֶה בְּמִקּוּם הַמַּעֲשֵׂה, וְכִיכּוֹל נַעֲדָר מֵעַל פְּנֵי־הָאֲדָמָה בְּשַׁעַת הַהַתְחַלְלָה חִילוּף הַיּוֹם, בְּשַׁעַת שֶׁנִּהְפַךְ הַ”מַּחֲרָ” ל”הַיּוֹם”, וּבְכַךְ, הַעֲלִיּוֹן שֶׁל הַמַּחֲרָת — לְעֲלִיּוֹנוֹ שֶׁל הַיּוֹם הַזֶּה, הוּא רַק יָדַע, שֶׁהַתְּמוּרָה הַתְּרַחֲשָׁה, וּמִלְמַטָּה, מִתְחַתֵּית הַבּוֹר, נִתַּן אֶת דַּעְתּוֹ עַל הַעֲלִיּוֹן, הוּא יָדַע, שֶׁאַחֲוֵת־יְצוּעוֹ הַקְּטִינָה שֶׁל נְבִי־נְפִי־נֹזֵם, אֵף הוּא נִסִּיכָה מֵאַרְץ מִיתָאֲנִי, אֲשֶׁר עוֹד אֲבִיו דִּיבַר בָּהּ נִכְבְּדוֹת לְמַעַן בְּנוֹ בְּאִיגְרַת אֶל הַמֶּלֶךְ תּוֹשְׁרַתָּא, נַעֲלָמָה וְהַלְכָה מַעֲרַבָה בְּסִמּוֹךְ לַעַת בּוֹאָה אֶל אֶרֶץ יִיעוּדָה — מוֹרְגֵל הִיָּה מְנִי, הַפָּר הָאֲבִיר, בְּמִקְרִים רַבִּים שֶׁל הַסְתַּלְקוֹת מַעֲיָן זוֹ, רַבִּים מֵתוֹ מְסוּבִיבוֹ, כֹּל יְלָדֵי אֲבִיו מֵתוֹ, מְקַצְתָם עוֹד לְפָנָי הַיּוֹלָדָה, מְקַצְתָם בְּחַיִּים, וְבָהֶם גַּם אֶת אֶחָד; וְרַק אַחֲוֹת קְטָנָה, בְּתִזְקוּנִים, נִשְׁאָרָה בְּחַיִּים, אֲבָל גַּם בָּהּ נִגְלַתָה נְטִיָּה כַּה חֻזְקָה אֶל הַמַּעֲרַב, עַד שֶׁלֹּא שׁוֹפְתָה עֵין זֶר, אֲלֵא לַעֲיִתִים רְחוּקוֹת, גַּם הוּא עֲצָמוֹ לֹא נִרְאָה כְּמִי שֶׁנוֹעֵד לְחַיּוֹת לַעַד וְלְעוֹלָמִים, כְּפִי שֶׁמַּעֲיָדִים צִלְמֵי־דְמוּתוֹ שְׁקוֹרְצוֹ אֲבַךְ־חוּל וְאֲבַךְ־סִיד, מַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם שֶׁל תְּלַמִּידֵי פִתְחָה, אוֹלָם, מֵאַחַר שֶׁהִכְרַת הִיָּה, שִׁיעֲמִיד צֶאֱצָאִים לְשׁוֹשְׁלַת־הַשֶּׁמֶשׁ בְּטֶרֶם יִקְרָה אוֹלֵי שִׁיסְתַּלֵּק גַּם הוּא מְעוֹלֵם־הַחַיִּים, הַשִּׁיאֹן לוֹ אִשָּׁה שְׁנִיָּה עוֹד בְּחַיָּיו שֶׁל נְבִי־מֵאֲרֵץ־אֲמִנְחוּתַפּ: הוּא בְּת־אֲצִילִים מְצִרִית, וְשִׁמָּה נְפֶרֶת־אִיתִי, שֶׁנַּעֲשֵׂתָה אִיפּוֹא גְּבֵרְתוֹ הַגְּדוֹלָה וְאֲדוֹנִית שְׁתֵּי הָאֲרָצוֹת, וְהוּא

הוסיף לה את הכינוי המזהיר „נפרד־נפרד־אתון“, פירוש „יפה־על־כל־יופי־הוא־אתון“.

גם בחג־הנישואין הזה, עת צהלו גדות היאור, נעדר יוסף, בשבתו שם למטה, אבל הוא ידע את המתרחש ונתן את דעתו על העליון הצעיר. הוא שמע, למשל, מפי מעי־סאחמת, השחזור שלו, אשר בקיאותו בדברים רבים הגיעה אליו בדרך רשמית, כי מיד לאחר שהגביה פרעה את הכתרים בפרי־מונת, נתן צו, ברשות אמו, להשלים במהירות הגדולה ביותר את בניין ביתו של רע־חוראחי־אתון בנסות־תאוי. אותו תיכן כבר אביו שהלך מערבה, ולהקים בראש־לכול — בחצרו הפתוחה של מקדש זה — חירה עצומה במידה מופלגת, שתיבנה אבן גזית על מסד גבוה, ומשמעותה השמשית של זו המזכירה את דתי תורתה של און בקודקוד המשולש, נועדה להפגין התגרות גלויה בא־מון.

אל יעלה על הדעת, שאמון כשהוא לעצמו מתנגד היה לשכנותם של אֵלים אחרים. הן מסביב למרום־קודשו בנסות־תאוי מצויים היו בתי־מקדש ומסגדים רבים: מקדשי פתח החנוט, מנו המזוקר, מוֹנתו הבן, ואחרים זולתם; ואמון סבל את פולחנם בקרבתו לא רק ברצון טוב, אלא יתירה מזו, ריבוי אלוהות מצרים היה אף מוסיף יקר וגדולה לדעתו השמרנית, — בתנאי, כמובן, שהוא, התקיף, יהא מלך המולך על כולם, מלך האֵלים, בתנאי, שיהיו הללו משחרים את פניו בכבוד מפקידה לפקידה, ובשכר זה היה הוא אף מוכן לבקר בביתם בשעת־כושר נאה. אולם הפעם רחוק היה הדבר ממתן־כבוד, הואיל ולא יימצא שום צלם־דמות במקדש הנבנה ובבית־השמש, לבד החירה, המאיימת להתרומם לגובה נרהב, כמו היתה זו עדיין תקופתם של בוני הפירמידות, עת היות א־מון קטן ורע גדול מאוד במשכנות־אורו, וכאילו לא הבליע עדיין אמון את רע עד שנהפך היה לאמון רע, א־ל־הממלכה ומלך האֵלים, שביניהם יכול היה להמשיך את קיומו גם רע־אתום, בתחומו וכדרכו, ויתר על־כן, אף חייב היה להמשיך את קיומו על דעת ההשקפה השמרנית, — אבל בלי לבקש לעצמו גדולה בחזקת אֵל חדש המכונה אתון, המתנהג בחשיבות מופלגת על דרך העיון, אשר לא יאתה, אלא לאמון רע בלבד, או אליבא־דאמת, גם לו לא, הואיל והמחשבה העיונית אינה יאה בדרך־כלל, שכן מן־הדין הוא שהמחשבה תמצא מרגוע אצל העובדה, שאמון הוא המלך על כל מורשת־ריבויים של אֵלי מצרים.

אולם בחצר נוהגים היו לחשוב הרבה עוד בימי המלך נב־מארע, המנהג התפשט כאופנה, והבריות עסקו במחקרים עיוניים — ועתה, דומה שהשתלט ההרגל על הכול. פרעה הצעיר הוציא צו, ולזכר הקמת החירה פקד לחרות באבן את מאמרו, שהיה עֵד לעמל־הפילפולים המושקע בקביעת עיקרה של אלוהות־השמש בדרך חדשה, בניגוד למסורת, והדבר נעשה בחריפות־שכל מופלגת שלא יכלה להימלט מן השימוש בנפתולי לשון.

„הי הוא“, נאמר בפסק ההלכה, „רע־חור באופקיים ושיש באופקו, בשמו שו“, שהוא אתון.“ —

* נסות תאוי — מרנז (ע' 66, Erman: Aeg. Glossar,

מאמר אפל היה זה, אף-על-פי שהוא דן באור וביקש להיות בהיר מאוד. הוא היה מסובך, אס-כי ביקש להשיג פשיטות ואחידות. רע-חורא-חתי, אל באלי מצרים, היה משולש בתבניתו: חייתי, אנושי, שמימי. דמותו היתה דמות-אדם בעלת ראש-בו, אשר דיסקי-השמש קברעה עליו. אבל גם בחזקת גרם-שמיים משולש היה, בהולדתו בחיק הלילה, בצהרי גברותו ובמותו המערבי. חייו היו חיי הולדת ומיתה וחידוש-הולדתו, חיים הנשקפים אל המוות. אולם, כל מי שאוזניו פקוחות לשמוע, ועיניו למקרא הכתב החרות בלוחות אבן, הבין, כי בשורת-תורתו של פרעה לא כך ביקשה להסביר את חיי האל, לא בחזקת ביאה ויציאה, בחזקת היווי ושקיעה וחידוש-ההיווי, לא כחיים המכוונים אל המיתה, משמע, חיים זכרוניים, ויתירה מזו, לא כחיים כלל-ועיקרי, במידה שהחיים מכוונים תמיד אל המוות, אלא כישות טהורה, כמעין-אור חדל-תמורה, שאינו כפוף לעלייה-וירידה, כמעין-האור, אשר צלמי האדם והעוף נעדרים ממנו מכאן ואילך. כך, שלא תישאר אלא דיסקי-השמש הזכה, המשפיעה זוהר-חיים ושמה אָתון.

הלכה זו הובנה או גם לא הובנה, אך מכל-מקום נדונה בריגוש רב, בעיר ובמדינה, בקרב כל-אלה שהיו בהם הסגולות המכשירות אותם להביע דיעה, וגם בקרב אחרים, שהיו חסרים אותן סגולות, ולפיכך רק פיטפטו. ואכן מפטפטים היו בכל מקום, ואף בתוך הבור שיוסף אסור שם; אפילו חיילי מעי-סאחמת שפכו את להגם על אותה הלכה, וכן הענושים במחצבה, אם אך ניתנה להם רווחה כדי נשימה, והכול הבינו לפחות דבר אחד, לאמור, שהיה בה משום פגיעה בכבוד אמוך-רע, וכן באותה חירה גבוהה, שהציגה נוכח פניה, וגם בשאר תקנותיו של פרעה הכרוכות בקביעת-השם בדרך העיון, שהפריזו באמת על המידה. הוחלט, למשל, שהכיכר, הנועדה לבנין בית-השמש החדש, תיקרא בשם "זוהר אָתון הגדול"; ולא עוד, אלא שמועה יצאה, שגוא עצמה, ואסת, עיר-אמון, תכונה מעתה, "קריית זוהרו של אָתון", ועל-כך מפטפטים היו עד אין סוף.

אפילו ההולכים-למות בצריף בית-החולים של מעי-סאחמת היו מאמצים את שארית כוחם כדי להשיח באותו עניין — על-אחת-כמה הללו שלקו רק בשחין העקיצות ובגרב-עיניים, ומחמת זה נשקפה סכנה רצינית לשיטת-הריפוי באמצעות המנוחה, שהנהיג המפקד.

אדוני הרוח הנעימה, דומה היה, שלא שקט ולא נח, אלא שקד תדיר על עניינו; משמע: עניין אלוהי, האהוב על דרך העיון, בניינו של המקדש, שהתמסר לו בבהילות ובדחיפות, עד שכל הסתתים, למן ייבו אי-הפילים ועד לדלתא שלמטה, נצטוו לעמוד לפקודת העבודה, ובכל-זאת לא הספיקה שקדנות נרחבת זו לשוות לביתו של אָתון את אורח-הבנייה היאה למשכנות עולמים. פרעה היה כה נחפז וכה להוט בקוצר-רוחו, עד שויתר על השימוש באותם גושים עצומים של אבני גזית הטעונות סיתות קפדני והעברתן עולה בעמל רב ביותר, שמהן היו רגילים לבנות את קברות האלים, וציווה לבנות את מקדש האור אשר לא יידע תמורה — אבנים קטנות, אבני-גוויל, שאפשר היה להטילן מיד אל יד, ומשום כך הוכרחו

להוביל טיט ומלט רב כדי לטייח את פני הכתלים לשם ציורי-התבליט הצבעוניים. על-כך מלגלג היה אמון. כפי שנשמע בכל עבר.

המאורעות הללו נגעו איפוא גם בבני-יעקוב, הנעדר ממקום המעשה, ולוא אך על-ידי כך, שמחצבת-הפרך של מעי-סאחמת נתבעה למאמצים מופלגים עקב מלאכת-הבנייה הבהולה של פרעה, ועל יוסף הוטל לשהות הרבה במקום העבודה, בידו מטה הנוגש, כדי להשגיח שיהיו הקרדום והמפץ מצויים בשימוש בלי הרף, למען לא יקבל השחזור מאת הלשכות מכתבים הערוכים במליצה בלתי-נעימה. פרט לעניין זה היה יוסף ממשיך בסאורי-רץ את חייה-הענושים, שאפשר היה לשאתם תחת שלטונו של המפקד השקט — חיים חדגוניים כאורח דיבורו של זה, אך הרי-ציפיה. כי לדברים מרובים ניתן לצפות, לדברים קרובים וגם רחוקים, — ולפיי-שעה, הקרובים.

ימיו חלפה, כפי טבעו של זמן, שחולף הוא באורח הנודע, לא במהירות יתירה ולא באיטיות יתירה; הואיל וחולף הוא לאט, בייחוד כשאדם חי בצפייה, ואך ישא את עינו, והנה כבר חלף במהירות. שם בילה ימיו עד שמלאו לו שלושים שנה, ואגב, בלי שהיה נותן את דעתו כהלכה על גילו, ואז הגיע יום הנשימה העצורה, יום השליח הרץ כצבי, יום, שמעי-סאחמת למד בו כמעט לדעת את הבהלה, לולא היה לבו מאז ומתמיד מיחל לאירועים מיוחדים הנכונים ליוסף.

ה ב ל ד ר

ארבה הגיעה, בעלת חרטום-לוטוס מקומר ומפרשי-ארגמן, — היא טסה בקלילותה, מושטת על-ידי המישה-חמישה אוחזי משוט בכל צד, נושאת את סמל המלכות, ספינה מהירה מציי-החצר של פרעה. היא עגנה בהידור ליד מעגנו של סאורי-רץ, ואיש זינק מתוכה, איש צעיר וקל כמורכו, בעל גורה דקה כארבה הקלה שהסיעתהו, פניו פני רזון ורגליו ארוכות ומגוידות. חזהו רוגש חיש תחת כסות-הפשתו, נשימתו בעצרה, או דומה כאילו בעצרה, משמע: הוא העמיד פנים כמי שפסקה נשימתו. שכן סיבה של ממש לא היתה לפסיקת נשימתו, מאחר שנוסע היה בספינה ולא רץ ברגליו; היתה זאת איפוא פסיקת-נשימה עשויה, מפגינה, מצוות אנשים מלומדה. מכל-מקום היה רץ או טס אחר-כך במהירות כזאת דרך שערי וחצרותיו של סאורי-רץ, תוך כדי הדיפת כל מעצור מלפניו על-ידי קריאות קצרות, שלא היו קולניות כלל, אך מכל-מקום הדהימו את השומרים ובלמו כל התנגדות, וכך הבקיע לעצמו דרך חופשית ותבע להעמידו מיד לפני המפקד, — ובכן, כנאמר, היה רץ או טס לעומת המצודה במהירות גדולה כל-כך, עד שפסיקת-נשימתו המלאכותית נוחה היתה ליהפך לממשית על-אף גורתו הדקה. כי זוג-הכנפיים העשוי ריקועי זהב, שנשא על סנדליו מאחור ועל מצנפתו, לא יכלו, כמסתבר, להגביר את תאוצתו, אלא שימשו אך סמל חיצון לתעודתו הנחפזת.

יוסף, שעסוק היה אותה שעה בחדר-הבלורים, נתן מיד את דעתו על בואו ותנועתו וריצתו של זה, אך נמנע מלהקדיש להן תשומת-לב, גם לאחר שהעירו

לו על-כך. הוא המשיך את עבודתו בבדיקת ניירות עם ראש-הלשכה, עד שלא כנס אחד החיילים השכירים, אף הוא במרוצה ובלא רוח-חיים כמעט, והביא לו את הפקודה להניח מיד כל ענין, ולוא יהיה חשוב ביותר, ולבוא כרגע אל המפקד.

„כן אעשה“, אמר, אבל בכל-זאת סיים את בדיקת הנייר שהחזיק בידו, וקרא אותו עד הסוף עם רב-הבלברים בטרם ייצא, בצעדים לא מתמהמהים, אך גם לא בהולים — אולי משום שצפה מראש, כי בקרוב לא תהא יאה לו שום תנועה חופזנית או מרושלת — והלך אל המפקד הממתין לו במגדל.

קצה חוטמו של מעי-סאחמת הלבין במקצת בשעה שנכנס יוסף אל חדר המרקחת, גביניו הטפופים היו מוגבהים יותר מן הרגיל ושפתותיו המעוגלות מפורדות.

„הנה הגעת“, אמר ליוסף בקול מועמק. „היה עליך להקדים ולבוא. הקשב אל הדברים האלה!“ והוא רמו בידו כלפי איש-הכנפיים, העומד אצלו — או, לאמיתו של-דבר, לא עמד, משמע, לא עמד במנוחה, אלא זרועותיו וראשו וכתפיו ורגליו רוגשים היו, משל כאילו היה מתרוצץ הנה והלום במקום עמידתו, כדי לשמור על נשימתו, כלומר, על כובד נשימתו. לרגעים התרומם האיש על קצות אצבעותיו, כמבקש לפרוש כנפיים ולעוף.

„שמך אוסרסיף“, שאל בלחש ובדיכור נחפו, וכיוון אל יוסף את עיניו הנמהרות, המקורבות זו לזו, „העזור ליד המפקד, הממונה על ההשגחה, אשר הופקד לשרת לפני אנשים מסויימים, תושבי בית-הנשר הקטן פה, לפני שנתיים?“ „אני הוא“, אמר יוסף.

„אם כן, עליך לבוא עמי, כפי שהנך עומד כאן“, ענה הלו, והגביר את תנועות איבריו. „הנני הרץ הראשון אשר לפרעה, שליח מהיר אני ובאתי בספינה קלת-המירוץ, עליך לרדת עמי אל הספינה מיד, למען אביאך אל החצר, שכן מצווה אתה להתייצב לפני פרעה!“

„אני?“ שאל יוסף. „איך ייתכן הדבר? נקלותי מעמוד לפני פרעה.“

„אם נקלות, או לא, אחת היא; רצונו הנאה של פרעה הוא ופקודתו. עד כלות נשימתו מיהרתי להביא את הפקודה אל שחוורך ועד-כלות נשימתך אתה חייב למהר ולהישמע.“

„אל הבור הזה הושלכתי“, ענה יוסף, „אמנם על-דרך הסילוף, וכביכול גונב גונבתי והובאתי לכאן. אבל מוטל אני פה בחזקת עובד עבודת-פרך, ואם-כי כבליי אינם נראים לעין, מכל-מקום כבול אני, ואיך אוכל לצאת ולהבקיע את החומות והשערים הללו, ולהפליג בספינתך קלת-המירוץ?“

„כל הדברים הללו אינם שקולים“, ענה הרץ בחופזה, „כנגד הפקודה היפה, היא מבטלת את כל אלה והיו כמוך לפני הרוח, היא מנתקת כהרף-עין את כל האזיקים. אין שום דבר עומד נוכח רצונו רב-הפלאות של פרעה, אולם הירגע-נא, בלתי מתקבל-על-הדעת הוא, שתוכל לעמוד לפניו, ויותר מתקבל-על-הדעת הוא,

שיחזורך לכאן עד מהרה, אל מקום עבודתך־פרך. כי לא תחכם מן הגדולים
בחרטומי פרעה ומכשפיו, חכמי בית־הספרים, ולא תוביש את פני הרואים.
הידעונים והאצטוננינים מביתו של רַע־חֹרָאֲחִיתִי, אשר המציאו את שנת־השמשׁ.”

”ביד אלוהים הוא, יהיה עמדי אם לא, ענה יוסף. ”כלום חלום חלם פרעה זֶה־
”לא לשאול הוטל עליך, כִּי־אם להשיב”, אמר הרץ. ”ואבוי לך, אם לא תוכל.”

כי אז תהיה מפלתך עמוקה יותר, כמסתבר, עמוקה מן הסוהר הזה.”
”מדוע עלי לעמוד בניסיון כזה”, שאל יוסף, ”ואיך ידע פרעה על־אודותי.

ומה הניעו לשגר את פקודתו היפה בגללי אל הבור הזה זֶה?”
”שמך הוגד והוכר, ועליך הורו, בשל המבוכה”, ענה האיש. ”יותר מכן

ייוודע לך בדרך, לכל־המוקדם; עתה עליך ללכת עמי ולמהר עד כלות נשימתך.
למען תעמוד לפני פרעה בלי מיהמה.”

”רחוקה היא ואַסתׁ”, אמר יוסף. ”ורחוק מרימעת, הארמון. אם גם מהירה היא
שבעתיים ספינתך המהירה, הוי הרץ המהיר, — פרעה יהיה אנוס לחכות עד
שיעשה רצונו ואעמוד לפניו למבחן, וייתכן, כי בין כה וכה כבר תישכח מלבו
פקודתו היפה, ועד בואי אליו לא עוד תהיה יפה בעיניו.”

”קרוב פרעה”, ענה הרץ. ”כי היה הרצון מלפני שמש־העולם היפה, שירח
באון, בקודקוד המשולש; על־כן הואיל הודו להפליג שמה בספינה הנקראת
”כוכב שתי הארצות”. תוך שעות מועטות טסה ספינתי המהירה ותעוף כחץ
ותגיע, ותביא אותנו אל מחוז חפצנו. קדימה, ואל יישמע עוד הגה.”

”אולם מוכרח אני להתגלח תחילה ולהחליף את שמלותי, אם נצטויתי לעמוד
לפני פרעה”, אמר יוסף. כי בבית־האסורים גידל את שערו, וחליפתו היתה עשויה
בד מחוספס מן המין הפשוט. על־כך ענה הרץ:

”דבר זה יכול להיעשות גם בספינה, תוך־כדי טיסתנו ומעופנ־רכחך. כבר
מראש דאג הדואג לכול. אם דימית בנפשך, כי מעשה־מהירות אחד זכאי לעכב
את משנהו, מבלי שנהיה מצויים לשלב הכול בשילוב־הזמן, כדי למנוע ביטול־זמן.
הרי שאינך יודע, מה פירושה של מהירות עד פלות הנשימה בפקודתו היפה
של פרעה.”

אז פנה הקרוא אל השחזור, לקחת ממנו ברכת פרידה, וכינה אותו בשם
”ידידי”.

”רואה אתה, ידידי”, אמר, ”מהו מצב הדברים, ולאן מוליכים אותי כתום
שלוש שנים. בחיפזון הם מריצים אותי מן הבור, ומוציאים אותי מתוך הבאָר,
לפי המופת הקדמון. הרץ הזה סבור, שאשוב ואפול למטה, אליך, אבל לא־כן אני
מאמין, ומאחר שאינני מאמין, גם היה לא יהיה ולא כן יקום. על־כן היה בטוב,
ושא תודתי על חסדך ושלוותך, בהם המתקת את דיני ואת אפילתי, את ימי
שביתת חיי, ועל אשר הרשית לי, שאהיה אחיך בתחלת. כי אתה ציפית להופעתה
השלישית של גַח־בת, ואני ייחלתי לענייני שלי. היה שלום, אנו נפרדים, אך לא
לימים רבים! היה איש שזכר אותי אחרי שיכחה ממושכת, זכרני בשעה שנתקל

בזכרוני בהיסח הדעת. אולם אני אזכור אותך בלי שיכחה, ואם יהיה אלוהי אבי צמדי, ובכך אינני מטיל ספק, למען לא אחלל את שמו, או תיחלץ גם אתה מתוך המאורה הזאת ומקרב השיעמום. שלושה דברים הם, שלושה רעיונות שעבדך מטפחם בנפשו, הלא הם רעיוני, ההסתלקות, ההתעלות, וההורדה אחירי. אם ירוממני אלוהים — ולהתיירא אני צריך, פן אקל בכבודו, באם לא אצפה לכך בביטחון, — הנני מבטיחך שאביאך אלי, למען יפלו בחלקך חיים של נסיבות מלהיבות יותר, שבהן לא תהיה שלוותך נתונה בסכנה, שמא תתנוון והיתה לנימנום, וגם הסיכויים להופעה השלישית יתגברו. האם זה חשוב בעיניך כדיבור של נדר ביני וביניך?

„חן-חן על-כל-פנים!“ אמר מעי-סאחמת וחיבק אותי, אשר לא הורשה לעשות עד הנה, ואשר, כן ניבא לו לבו, לא יורשה לעשות שוב בימים הבאים, מטעמים אחרים. רק עתה, רק בעת השיחורור, הזדמנה השעה הכשרה לכך. „היה רגע“, אמר, „רק רגע אחד, בבוא השליח הזה, שחשבת, כי אתבהל. אבל אינני נבהל עתה, ולבי דופק בשלווה, כי איך? פול רוחו של אדם בגלל דבר המתרחש כפי שלבו הגיד לו? עיקרה של שלוה היא, שיהא אדם מוכן לכול, ובבוא הדבר, לא יתבהל. באשר לריגוש, עניין אחר הוא, — כי יש מקום לריגוש ברוח נכונה, ונרגש אני מאוד באומרך, שחפץ אתה לזוכרני, בבואך אל השררה. חוכמתו של אדוני אשמון תעמוד לימינך! היה שלום!“

הרץ, עודנו מדלג מרגל על רגל, — אך הניח לשחזור שיסיים את דבריו אלה, — וכבר אחז את ידו של יוסף, החזיק בו ורץ עמו, כשהוא מפגין את דחיפותו עד כלות הנשימה, ממרומי המגדל, דרך החצרות והנתיבות של סאזיר-רץ, עד לספינה המהירה, אליה קפצו מיד, וכרגע טסה צינת-השיט בבהילות עצומה, כחץ מקשת, בעוד יוסף מובא באותו חיפזון ממש אל תא הקיטון הקטן אשר על הסיפון, ולא זו בלבד, שגילחיהו ופירכסוהו והחליפו את שמלותיו, אלא, תוך כדי כך, אף ניתן לו לשמוע, מה התרחש באון עיר-השמש, ועל-שום מה הוא מובא לשם: דהיינו, שפרעה אמנם חלם חלום כבד מאוד, אלא שכל חרטומיו, פותריו החלומות, שנקראו למצוא פשרו, נחלו כישלון חרוץ בנסיגותיהם, והדבר העיר מבוכה רבה והקצף יצא על כולם, ואז פתח פיו נפר-אם-ואסת, שר-המשקים, ודיבר באוזני פרעה, והזכיר אותו, משמע, את יוסף, כלומר, שהוא בלבד, אם בכלל ייתכן, יוכל אולי להפיג את המבוכה, מכל-מקום כדאי לנסות. מה היה חלום פרעה למעשה, לא יכול הרץ לספר, אלא בצורה מסולפת ומבולבלת לגמרי, דהיינו, כפי שנפצו חוצה הדי הדברים שהתרחשו באולם המועצה, מקום מפלתם של החכמים, וכפי שהגיעו אל עבדי החצרות: הוד-תפארתו של אל זה, נאמר, חלם, כי שבע פרות אכלו שבע שיבולים, ושוב חלם, כי שבע פרות נאכלו על-ידי שבע שיבולים, — הקיצור דברים-של-שטות, שלא יעלו על דעת שום אדם אפילו בחלומו, אך מכל-מקום היה במסירת הדברים משום סיוע כל-שהוא ליוסף במסעו, ורעיונותיו טובבו על דימויי המזון, הרעב ואגירת-המלאי.

ואלה הדברים שהתרחשו למעשה והביאו לידי זימונו של יוסף.

כשנה קודם-לכן, בסמוך לסוף השנה השנית שבילה יוסף בבית-האסורים, מלאו לאַמְנַחֲוֹתָהּ, הרביעי הנקרא בשם זה, שש־עשרה שנה, משמע, הוא הגיע לפרקו, ובכך תמה אפיטרופסוּתָהּ של אמו הגבירה תי, והמלוכה ניתנה בידי יורשו של נב־מֶאֲרֵצַּהּ המפואר. הגיע איפוא הקץ למצב, שדומה היה בעיני העם ובעיני כל הנוגעים בדבר כנושא סמל שמש־הבוקר המפציעה, סמל זיר־הנעורים ילוד־הלילה, שעה שהבן מאיר עדיין בחזקת בן יותר מאשר בחזקת איש, הואיל וסמוך הוא עוד אל חיק אמו וחוסה בצל כנפיה, בטרם יתרומם אל רום שלטונו המלא ועד גובה זריחת גברותו. אז תיסוג אחר איסת האם, מוותרת על השררה, אם־כי תמיד שמורה לה הדרת־כבוד היולדת, הראשונת, מעיין החיים והעוצמה, ותמיד יהיה הגבר לה בן. בידו היא מפקידה את השלטון; אבל הוא אותו שרביט למענה, כשם שאתזה בו היא למענו.

תיי האלה־האם, שהיתה מושלת ושומרת את חיי הארצות עוד בשנים הקודמות, עת תש כוחו של רֶעַב בבעלה, הסירה את זקנו הקלוע של אוסיר מעל סנטרה — אותו קשרה לעצמה לפני־כן כגון האַת־שפסות, פרעה בעל השדיים — ומסרתו לבֶן־השמש בעלומיו; וסמל האלוה היה מוזר על פניו לא פחות משהיה על פניה בשעה שחבשו לרגל הזדמנויות חגיגיות ביותר, — משמע, במועדים סודר־פולחנם חייב אותו כמרכֵן להופיע כבעל־זנב, רוצה לומר: להדק זנב־תנים אל סינורו מאחור, אותו סמל חיתית, אשר בגלל סיבות קדמוניות, מקודשות, השרויות באפילה של מסתורין, חשוב היה כחלק מבגדי־המלוכה הרשמיים, השמורים בחומרת־המסורת, ואשר שנוא היה על פרעה הצעיר, כנודע ברבים, יען־אשר לא טובה היתה השפעת המלבוש הלז על קיבת המלך, שכן סובל היה הוד מלכותו מחמת בחילות המחוויות את פניו ושופכות עליהן אף כעין ירקות, — אלא שתופעות אלה היו במיין המיחושים, שדבקו בטבעו כאילו מאליהם, גם בלי הזנב הקדמון...

אם אין כל בעלי המחקר טועים, דומה, שהעברת שלטון־המלך מידי האם לידי הבן מלווה היתה ספיקות מסויימים, שמא מוטב היה לדחות אותה או לנתר עליה כליל ולהניח את השמש הצעירה בחסותן של כנפי־היולדת לתמיד. לב האם־האֵלָה עצמה רחש ספיקות כאלה, אף יועציה העליונים נשאו אותם בלבם, וגם אחד תקיף, המוכר לנו מכבר, ביקש לחזק אותם בלבבות: הלא הוא בֶּפְנֵי־נַחֲוֹנְסֵהּ, המחמיר בשמירת המצוות, הרואה הגדול ועליון באי־ביתו של אָמוֹן. הוא לא היה חלילה עבד־המלוכה, קל־חומר, שלא היה כורך יחד את משרת הנגיד, ראש פקידות המדינה, עם הכהונה הגדולה, כשם שעשו רבים מקודמיו. המלך נב־מֶאֲרֵצַּהּ, הוא אַמְנַחֲוֹתָהּ השלישי, כבר ראה את עצמו אנוס להפריד בין השלטון הדתי ובין השלטון האזרחי, ולמנות אנשי חולין כנציבי הדרום והצפון. אבל בחזקת דובר מטעם אלוהי הממלכה, זכותו של בֶּפְנֵי־נַחֲוֹנְסֵהּ היתה להשמיע את דעתו באוזני העוצרת, והיא אף האזינה לו באדיבות המוטלת עליה, אם כי ידוע ידעה, שהקול הדובר אליה — קולו של בעל תחרות שלטונית הוא. בשעתו היה לה חלק בולט בהחלטת בעלה: לפלג את הסמכות המאוחדת, שספנה נשקפת ממנה; כי הכרח

היה בעיניה לסכור את השפעתו של בית־המדרש המחמיר השוכן במקדש אמון, ולהקדים רפואה למפת הפוח המכריע, שמאיים היה מאז ומכבר וההתגוננות כנגדו היתה מורשת־מלכות מימים קדמונים.

סיפור־המעשה על־אודות תחותמס, אבי־אבותיו של „מני“, שחלם את חלום־הייעוד לרגלי יצור־התעלומה ושיתרר אותו מתחת משא־החולות המעיק וקרא בשם „אבי“ לאדוני צלם־הענק הקדמון, חור־אם־אח־ת־הפרע־אתום־רע, והודה לו על הכתר, — לא היה, אלא תיאורה של התגוננות זו בלשון־החרטומים, חיזוקה הדתי של השררה המדינית, כשם שהבינו הבריות וכשם שלמד להבין את הדבר עד מהרה גם יוסף, והכול תפשו, כי עיצוב דמותו של אלוהי־המזלות החדש אֶתוֹן, אשר תחילת פולחנו צמחה עוד בחצר בנו של תחותמס, ואשר מחשבות הנכד הוקדשו לו בחיבה רבה כל־כך, אינו מכונן, אלא להתרת קשריו של אמו־רע עם השמש, קשרים שנקשרו בזרוע ושימשו יסוד למעמדו בתורת אֶל־כולל, — ולהחזרת כוח־שלטונו לדרגתה של גדולה מקומית כאלוהי העיר ואֶסת, מקומו הראשון לפני הצעד המדיני־התכסיסי הנזכר.

שוגים היינו בהבנת אחדותו של העולם, אילו הערכנו את הדת ואת המדיניות כשני עניינים שונים מעיקרם, שאין ביניהם, ואסור שיהיה ביניהם שיתוף כל־שהוא, כך, שערכו של זה יבוטל או יוקע כזיוף, במקרה שיימצא בו שמץ מעין טיבו של זה. לאמיתו של דבר מחליפים הם ביניהם את לבושם, כשם שלובשים תמוז ואישתר את כסות־הצעף בחליפין, וכלל־היקום דובר בשעה שזה מדבר לשונה של זה. ועוד הוא דובר בשפות אחרות לגמרי, למשל באמצעות מפעליו של פתח, יצירות הטעם, תבונת־הכפיים ונזי־העולם, אשר אם נעריך אותם כעניינים שונים מעיקרם, שאין ביניהם ובין הדת והמדיניות ולא מאומה, או אז נסכלת היתה גם הערכתנו זו כראשונה. יוסף ידע יפה, כי פרעה הצעיר — על־דעת עצמו לחלוטין ובלי שיתוף אמו בחזקת יועצת — הקדיש תשומת־לב שקדנית ואף קנאית לעיסור־העולם על דרך העיצוב האמנותי, משמע, בקשר הדוק עם מאמציו הנאמנים: להעלות את דמות האֶל אֶתוֹן באמיתותו ובטהרתו; וכי נכספה וגם כלתה נפשו אל שינויים ואל התרתם המופלאה של עבודות המסורת העתיקה בשטח זה, בהתאם לתשוקותיו ולהשקפותיו של אותו אֶל, שהיה כה חביב עליו. העניין היה קרוב אל לבו, ככל־הנראה, מצווה לשמה, על־פי הבנתו במהותו של היסוד האמיתי והנעלץ בעולם־הצורות.

אולם, הכי משום כך לא היה בין מחשבות אלה לבין הדת והמדיניות ולא מאומה? מימות עולם, או כפי שמורגל בפיהם של ילדי כַּמַת לאמור: מלפני רבוא־רבבות שנים, היו עולם־התמונות כפוף לחוקים ומשפטים קדושים, אמנם — אם תמצא לומר — לחוקים נוקשים במקצת, אשר אמו־רע במסגדו היה אדוֹנֵי חסותם ונוצֵר קיומם: הוא, או מעמד־כהנני התקיף שפעל בשמו. התרת כבלי התבניות הללו, ומה־גם שבירתם, למען אמת חדשה ועליצות חדשה שניגלו לפרעה מטעם האֶל אֶתוֹן, מהלומת־מצח היתה לאמו־רע, לאדוני דת ומדיניות הקשורות בקשר בל־ינתק עם השקפת־דמויות מסויימת, מקודשת. בסברותיו המקילות של

פרעה לגבי השאלה, איך מעצבים דמויות, נשמע קולו של היקום כולו בלשונו הטעם הנאה, אחת הלשונות שבהן הוא מתבטא. כי תמיד ובכל נקודה ונקודה נוגע האדם בכלל-היקום, בין מדעת ובין שלא-מדעת.

אכן, אמנחותפ, המלך-הנער, ידע את הדבר, ורב מדי היה בשבילו היקום כולו, למעלה מכוחותיו; ברור, שכוחותיו היו ענוגים נוכח המשימה, והעיק עליו המשא. לעיתים קרובות היה מראהו חיזור וירקרק, גם בשעה שלא הוטל עליו לשאת את זנבה-החיה, ומיחוש-ראש הציקו לו, עד שלא יכול להחזיק את עיניו פקוחות, ופעמים רבות הוכרח להקיא. ואז אנוס היה לשכב באפילה במשך ימים תמימים — הוא, אשר כל אהבתו נתונה היתה לאור ולנוגהי זרחו של אביו אֶתֹן, המגיעים אליו כגון ידי-האֵל המלטפות-בחיבה והקוצבות-חיים, שהן כגשר-פז בין השמיים ובין הארץ. ממילא מובן, תקלה מדאיגה היא, כשמלך היושב-על-כסאו נמנע לעיתים קרובות על-ידי חולשות כאלה ממילוי חובותיו הרשמיות כגון: הקרבת קורבנות, הקדשות, ואף קבלת פניהם של רבי-המדינה ויועציו המקורבים. ומכשול חמור יותר היה, לדאבון-לב, בכך, שלעולם אי-אפשר היה לדעת, מה עלול לקרות את הוד-תפארתו תוך-כדי מילוי חובותיו, נוכח פני גדוליו ויועציו, ועוד גם לעיני המון-העם המתקהל. יש ויקרה בהזדמנויות כאלה שיהא פרעה מהדק את ארבע אצבעותיו מסביב לאגודלו, מוֹר את גלגלי עיניו מתחת לשמורותיו העצומות-למחצה, ודעתו מסולקת והוא שרוי במצב שלא-כתיקונג, אשר אס-אמנם אינו מתמשך הרבה, אך מכל-מקום יש בו כדי להפסיק את הפעולה או המוצעה ולהפריע את מהלכה. הוא עצמו הסביר את התקריות הללו, לאמור, שהן באות עליו כהופעותיו של אביו, האֵל, ולא זו בלבד שאינו מתיירא מפניהן, אלא אף חיכה להן במין תשוקה רבת-תוחלת. כי בשונו אל פועלו מקרב העילפון, הנהו חש את עצמו כמי שהתעשר והוסיף לקח-דעת מוסמך, וחזה חזיונות על טבעו היפה והאמיתי של אֶתֹן.

על-כן אין להשתומם ואין להטיל ספק בכך, שרבים שקלו בדעתם, האם לא רצוי היה להניח את בך-השמש הצעיר, גם אחרי שהגיע לגיל בגרותו, במצב של עלות-השחר, משמע, בצל כנפי הלילה. אולם הכרעה כזאת לא הגיעה לגמר בישולה, ובסופו של דבר נדחתה ההצעה על-אף השתדלותו של אמון לטובתה. כי כרוב הטעמים והנימוקים שהושמעו בזכותה, הכריעו בכל-זאת טעמים בעלי משקל-יתר כנגדה. לא רצוי היה להודות בפני העולם, שפרעה חולה הוא או חולני עד-כדי-כך, שאין ביכולתו לנהוג את מלכותו; הדבר היה מנוגד לטובתה של שושלת-השמש המולכת, ועשוי היה לעורר סילופי-דיעות מסוכנים בממלכה ובמר חזונות המעלים מס לנא-אמון. ועוד-זאת, שגם בחוליו של פרעה היה טבוע חותם, אשר לא הרשה לראות בו טעם בר-תוקף להמשכת האפיטרופסות: חותם-קודש, אשר לא זו בלבד שלא המעיט את חיבת-הרבים לשליט, אלא אף חיוק אותה; ולפיכך, תחת אשר יעשהו נימוק לפסילת בגרותו, מוטב לנצל אותו נגד אמון, אשר מזימתו-חרש — לאחד את הכתר הכפול עם עיטור-הנוצות ולהעמיד שושלת משלו — ארבה תדיר מאחורי כל המעשים.

מטעם זה העבירה האם הלילית בידי בנה את מלוא סמכות השלטון היאור לגברתו השמשית. אולם, אם נדקדק בהתבוננותנו, נהיה למדים, כי הוא עצמו, אִמְנָחֹתָּהּ, קיבל את המאורע בהרגשות מפולגות, וכי לא רק גאוה ושמחה מלאר את נפשו, אלא גם מועקה ירדה עליו; כללו של דבר: ייתכן, שעדיף היה בעיניו להישאר בצל הכנפיים. ומחמת סיבה אחת מיוחדת צופה היה אף בפלצות אל יום מועד בגרותו: מחמת מסורת המנהג, שבתחילת מלכותו יוצא היה פרעה בחזקת מצביא עליון בראש צבאותיו למסע מלחמה ומשיסה, בין בארצות אסיה ובין בארצות כוש, שבסופו ובסיומו עתיר־הניצחון מקבילים היו את פניו בגבול הארצות בפומבי גדול, ובשובו אל עיר בירתו, לא זו בלבד שמגיש היה חלק משופע מן השלל לאמור־רע, אשר הדביר תחת רגליו את נסיכי צאהי וכוש בארצותיהם. אלא אף טובה בעצם ידיו כחצי תריסר שבויים בעלי ייחוס של מעלה ככל־האפשר, שהועלו לדרגה גבוהה בשעת הדחק לשם אותו מעשה.

אולם „אדוני הרוח הנעימה“ הרגיש את עצמו בלתי־מסוגל לחלוטין לשמש בכל הטכס הזה, ואם אך משיחים היו בעניין, או שהוא עצמו חושב היה עליו, מיד התעוותו פניו, החווירו והוריקו. הוא תיעב את המלחמה, שממידותיו של אמון היא, אבל רחוקה מהיות ממידותיו של „אָבִי אֶתֹנִן“, שנתודע לבנו בפירוש, באותם מצבים קדושים־מדאיגים של סילוק־הדעת, כ„שר השלום“. מני לא יכול לצאת למסע מלחמה, בסוס ורכב, ולא יכול לבזוז בו, או להגיש לאמון שלל ולטבוח לכבודו שבויים בני־נסיכים או בני־אדם המכונים נסיכים. הוא לא יכול ולא רצה לעשות מעשים אלה, אף לא על דרך הרמז או למראית־עין, והוא סירב להסכים לכך שדמותו תתואר על כותלי המקדשים ואכסדראות־השערים כשהוא עומד ברום רכב־מלחמה כבד, יורה היצים אל האויב המבוהל, או כשהוא מחזיק בציציות ראשם של סיעה שלימה מחיל־האויב ביד אחת, בעוד שידו השנייה מניפה עליהם את האלה המוחצת. כל הדברים האלה היו בעיניו, דהיינו, בעיני אלוהו ועל־כן בעיניו, לבלתי־נשוא ובלתי־אפשריים.

אנשי החצר והמדינה כולה אנוסים היו להבין ברורות, שמסע־המשיסה לציון ההמלכה לא יוכל להתגשם בשום פנים ואופן, ובסופו של דבר הוכרחו לנתר עליו באמתלה נאה. ובכן הודיעו ברבים, שמדינות הוג הארץ מסביב מוטלות בין כה וכה לרגלי פרעה בהכנעה גמורה והן מעלות את מסיחן בדיוק ובשפעה מרובה כל־כך, עד שמיותר הוא לערוך כל מערכה, ולפיכך חפץ פרעה לפאר את עלייתו על כיסא המלוכה דווקא בזה, שמסע־המלחמה לא ייערך, וכן היה.

אבל גם אחרי הקלה זו נשארו רגשותיו של מני מעורבים בעת כניסתו אל תחום נוגה־שמשו. הוא לא התעלם ממצבו, משמע, שבחזקת שליט הוטל עליו לבוא במגע בלתי־אמצעי עם תבל כולה, בכל היקפה, ללשונותיה ולגיביה השונים, בעוד שלפני־כן ניתן לו להתבונן בה מתוך נקודת־ראות אחת, מסוימת, שעדיפה היתה בעיניו על־פני כול, היא נקודת העיון האלוהי. כשהיה פטור מעסקים גשמיים, זכאי היה לשבת בקרב פרחי גנו ואילנותיו שמכורתם נוכרייה, לחלום על אלוהו, אֱלִי־מלא־אהבה, להעלותו במחשבתו, ולהרהר, איך ניתן לכנות את

עצמותו ולהכלילה בשם ואיך אפשר לסמל אותו בצלם־דמות. עיסוק זה הטיל עליו אחריות ומאמצים רבים למדי, אך הוא אהבו ונשא ברצון את סבל מיתושי־הראש שנגרמו בעטיו. ומעתה אנוס היה לעסוק ולהרהר בדברים, שגרמו לו מיתושי־ראש בלתי־חביבים עליו מכול־וכול.

בוקר בוקר, שעה שראשו ואיבריו נתונים עדיין בחבלי השינה, הופיע לפניו גציב הדרום, איש רס־קומה עם זקנת־יש קטן ושני ענקי־זהב לגרגרותיו, ושמו רצ־מס, בירכו בנאום ארוך־ונמלץ, העשוי בנוסח קבוע ודומה לתחינה, והמטיר עליו במשך שעות תמימות דין־וחשבון, על־פי מגילות־ספר מוכנות, הכתובות בקולמוס נאה להפליא, על־דבר עסקי ממשל, פסקי־דין, רשימות מסים, חפירת תעלות חדשות, הנחת אבני־פינה, שאלות בעניין אספקת עצי־בניין ופתחת מחצבות ומכרות במדבר, וכיוצא־בהם, אף הודיע, מהו רצונו הנאה של פרעה לגבי כל המפעלות הללו, ולבסוף הביע את התפעלותו על אותו רצון נאה, בידיים מוגבהות. רצונו הנאה של פרעה היה לצאת למסע על־פני אורחות־מדבר אלה או אלה, כדי לציין מקומות מוכשרים לחפירת בארות ולקביעת תחנות מעבר, מקומות שכבר נקבעו לפני־כן על־ידי אחרים, שהיו בקיאים בעניין יותר ממנו. רצונו הנאה להפליא היה לצוות את רוזן העיר נח־יב שיתיצב לפניו, על־מנת שייחקר, מדוע הוא מפגר בתשלומי מסיו לבית־האוצר שבנוא, בזהב, בכסף, בבני־בקר ובפשתן, ומדוע — נוסף על כך — אין תשלומיו שלמים. וכן היה רצונו השגיא לצאת למסע אל ארץ נוביה, לא יאוחר ממחרתיים, למען יניח שם אבן־פינה למקדש, או יחנוך היכל חדש, שהיה על־פי־הרוב מוקדש לאמון־רצ, ולפיכך לא היה המסע כדאי מבחינת רגשותיו, ושכרו יצא בנוקי יגיעת־הדרך ומיתושי־הראש.

ובדרך־כלל היה שירות־המקדש המוטל עליו, טכס־פולחנו הכבד של אֶל־הממלכה, מדלדל את רוב כוחותיו ומנצל את עיתותיו. כלפי חוץ היה עליו לעשותו כגון על־פי רצונו הנאה, אך בלבבו לא כן היה רצונו כלל־ועיקר, הואיל והדבר הזה מנע ממנו את הפנאי לחשוב על אֶתֶן; ועוד זאת, שבגלל כך התחייב להימצא בחברתו של בכ־נח־זֶנֶס, אותו איש־אמון, שומר מסורת־העם, אשר המלך הצעיר לא יכול שאֶתֶן, לשווא ניסה לכנות את עיר בירתו בשם „עיר זיון של אֶתֶן“; השם לא נתקבל על דעת העם, אנשי הכהונה לא הניחו לו להשתרש, וכן נשארה ואֶסֶת ונקראה גם להלן נואֶת־אֶמון, עיר האֶל הגדול, שהדביר את בני הנכר בזרוע בניו בני־המלוכה והעשיר את מצרים. כבר אז סיפה פרעה בלבבו מחשבת סתר — להעתיק את בירתו מנוא, מקום שצלמו של אמון־רצ האיר אליו מכל כותל ומבוא ועמוד וחירה, להמרות עינו ורוחו. בימים ההם לא חשב עדיין על ייסוד עיר חדשה משלו, עיר המוקדשת כולה לאֶתֶן; הוא תיכן רק את העתקת החצר לאֶן, אל קודקוד המשולש, שכן ישיבתו שם נעמה לו. שם עמד לרשותו ארמון נאה, סמוך למקדש השמש; ארמון, שאינו מהודר בתפארת כגון מרימעת במערכה של נוא, אבל מצוייד הוא בכל תנאי הנוחיות, אשר לנועמה השתוקק — ולעיתים קרובות היה על

סופרי החצר לרשום את מסעי האל הטוב, באוניה או ברכב, אל און עיר השמש. אמנם ישב שם נציב הצפון, השליט על הפקידות ועל המשפט בכל הנפות בין אסיוט ובין השפכים, שגם הוא הזדרו להסב לו מיתושיראש. אבל פטור היה כאן מני לפחות מהקטרת קטורתו של אמן תחת השגחתו של בכר נח'נס, והתענג בתענוגות שיחותיו עם קרוחי־הראש המלומדים, משרתי בית אַתום־רַע־הוראַח־תי, על טיבו של אַל מפואר זה, אביו, ועל חייו הפנימיים, שהיו עדיין רעננים ועירניים על־אף רוב שנותיו שאין להן שיעור־של־מניין, עד־כי הוכיח את יכולתו לשאת תמורות ובירורים והשלמות נאות, וכך — אם מותר להשתמש בלשון זו — יצא מן האל העתיק, בעזרתה של עבודת־מחשבה אנושית, לא־ט־לאט אך בצביון מושלם יותר ויותר, אַל חדש שאין מלים לתאר נפיתו: הוא אַתון הנפלא, המאיר לעולם כולו.

הלואי ואפשר היה להתמסר לו כליל ולשמש רק אותו בחזקת בן, מזלד, מבשר ושליח, תחת אשר אנוס הוא עתה להיות גם מלך מצרים ויורשם של אלה, אשר הרחיבו את גבולות כַּמַּת למרחקים ועשאוה ממלכת־עולם. להם ולמפעלותיהם הוא כפוף; להם ולמפעלותיהם הוא חייב נאמנות, ואפשר לשער, שמטעם זה אינו יכול לשאת את בכר־נח'נס, איש־אמון, המדגיש תדיר את הכפיות הזאת, ויען־אשר צודק הוא בהדגשתו. רוצה לומר: פרעה הצעיר שיער בנפשו כל זאת; ההשערה היתה שוכנת במסגרת מצפוניו, והוא שיער, כי לא זו בלבד, שדבר אחר היה ליסד ממלכת־עולם, ושוב דבר אחר להיות מסייע בהופעתו של אַל־עולם, אלא אף זו, שהתעסקות שנייה זו, ייתכן שמנגדת היא ניגוד כל־שהוא לתפקיד המלכותי, לאמור, לשמירת מורשת היצירה כתיקונה על מכונה. גם מיתושי־הראש, שבגללם נעצמו עיניו בשעה שנציבי הדרום והצפון הטרידותו בעסקי הממלכה, היתה להם זיקה אל השערות מסוימות, המסתמכות, או אולי לא לגמרי מסתמכות, אלא רק מתמשכות במגמתן אל ההכרה, כי מקורם של מיתושי־הראש עצמם לאו דווקא ביגיעה ובשיעמום ימצא, אלא בעיקר בהכנתה העמומה והמרגיזה של הסתירה בין ההתמסרות לחוכמה האלוהית האהובה של אַתון ובין תפקידיו של מלך מצרים. לשון אחר: הללו היו מיתושי־ראש של מצפון וקרע בלבב, ולא עוד, אלא כך גם הובנת מהותם, עובדה, אשר לא השביחה, אדרבה, החמירה אותם, והגבירה את הכיסופים אל צללי הבוקר תחת כנפי־הלילה האימהיות.

אין ספק, כי לא רק חלקו שפר אז, אלא גם חלק המדינה, כי שלטון ארצי ושיגשוגו מטופחים תמיד יותר אצל האם: אף־על־פי שמעולה יותר שמירתו של היסוד העל־ארצי במחשבתו של הבן, זאת היתה הכרתו של אַמְנֹח־תַּפּ בסתר לבו, וודאי שרוח מצרים עצמה, אמונת־איסת אשר לארץ השחורה, היא שנתנה בו את המחשבה. הוא הבדיל במחשבתו בין טובתו החומרית, הארצית, הטבעית של העולם ובין טובתו הרוחנית־הדתית, ואגב, הציק לו חשד סתום, שמא שתי תביעות אלה, לא די שאינן חופפות, אלא אף מנוגדות הן מעיקרן; ואשר על־כן חובה קשה ורעה ומחוללת־מיתושי־ראש היתה לו

הקירבה אל שתייהן כאחת, היותו מלך וכזהו גם יחד. הטובה וההתפתחות החומריות־טבעיות היו ענייניו של המלך, או לאמיתו־של־דבר: — עניינה ודאגתה של מלכה, דאגתה ועניינה של האם, הפרה הדגולה, — למען יוכל הבן הכזהו לחיות בחירות ובלי אחריות על הטובה החומרית, ולנהות אחרי היסוד הרחני ולהגות את הגיונותיו השמשיים.

האחריות המלכותית על היסוד החומרי העיקה על פרעה הצעיר. בלבבו היה רעיון המלוכה כרוך בציור דמיונה של קרקע־הניר המצרית, השחורה, בין מדבר למדבר, — שחורה ופזייה מן השיקוי המפרה. אולם הוא נמשך בהזייתו אל האור הטהור, אל זהב נעורי־השמש שלמעלה, — ומצפוניו לא היה נקי בהזייתו. תדיר היה נציב הדרום מביא אליו ידיעות, שכן הכול היה מובא אליו, אפילו זריחתו המוקדמת של הכוכב אברק, סימן תחילת גיאותם של המיים, — תמיד היה אותו רע־מס מוסר לו דין־חשבון על מצב היאור, על סיכויי הגיאות, ההשקאה, הקציר; ודומה היה למני, א־כ־י הקשיב בתשומת־לב מרובה ואף בדאגה, כי מוטב היה אילו פנה איש זה כמלפנים אל האם, אל המלכה־דמות־איסת, שהיתה קרובה יותר אל עניינים אלה, ומיטיבה לטפח אותם בשמירה מעולה. אף־על־פי־כן עיקר העיקרים היה בעיניו כגון בעיני המדינה כולה, שענייניו השחורים של הפריון יבואו על תיקונם המבורך ולא תארע בהם שום תקלה או מגרעת; כי בצווארו תלוי הקולר, באם תארע, לא לשווא זימן העם לעצמו מלך אשר בן אֶל היה ולפיכך היה בו, בשם האֶל, ערובת ביטחון כנגד עצירתם של תהליכים קדושים־נצרכים, אשר איש מלבדו לא היה בכוחו להשפיע עליהם. כשלונות ונוק־הכלל בתחום השחור מביאים בהכרח לידי אכזבה בלב העם ביחס אליו, אשר קיומו כשהוא לעצמו מחוייב היה לקדם את פני הרעה, ולידי עירעור כבודו, שהיה כה מזדקק לו למען יוכל לחולל את נצחונה של התורה הנאה, תורת אֶתֶן וטבע־אורו השמימי.

צוקה ומצוקת־לב. בלבבו לא היתה נטייה אל השחרורית התחתית, כי אהב היה רק את האור העילאי בלבד. אולם, אם לא יתנהלו ענייני השחרורית המזינה כהלכה וכמשפט, כי אז אבדה סמכותו בחזקת מורה האור. על־כן היו רגשותיו של פרעה הצעיר כה מפולגים בעת שהסיר הלילה האימהי את כנפיו מעל ראשו והפקיד בידו את המלוכה.

חלומות פרעה

בכך חזר ויצא פרעה ונסע לעיר־הלמדנים אֶן, בתשוקתו העזה להימלט מתחום שררתו של אמון ולהשיח עם קרובי־הקרקפת של בית־השמש על־אודות חו־ר־א־אֶת־חפרע־אֶת־רֶע, הוא אֶתֶן. הסופרים רושמי הרשומות רשמו בקולמוס ענוג, כפופי גב וקמוצי־פה, היאך הביע הוד מלכותו את משאלתו הנאה, ואיך עלה מיד על מרכבה גדולה מעשה ענבר יחד עם נֶפֶר־ת־אֶתֶי, המכונה נֶפֶר־נֶפֶר־אֶתֶן, מלכת הארצות, אשר נשאה פרי־בֶטֶן וזרעה חובקת את אישה, — ואיך היה סם בנהרה על־פני הדרך הנאה, ובקבנותו, במרכבות אחרות, תיי

אם האל, בזמנות אחות המלכה, בפת־אתון אחות המלך, ועוד חצרונים רבים וגבירות ההרמון עם מניפות נוצות הנצן על גבן. גם הארבה השמימית, כוכב שתי הארצות" שימשה את המסע כמה כברות דרך, ובעלי הרשומות רשמו כמרכן, איך סעד פרעה את לבו תחת חופת אפיריונה ואכל יונה צליה ואיך החזיק את העצם הזעירה בשביל המלכה כשזו אכלה ממנה ואף נתן בפיה עוגה לאחר שטבל אותה ביין.

בהגיעו לאון נכנסו אמנחותפ מיד אל ארמונו שבאזור המקדש, ובילה את הלילה הראשון, מהיותו עיף מחמת טורח הנסיעה, בשינה ללא חלום. את יום המחרת התחיל בכך, שהקריב קורבן לרֶע־חֹרָאֲחִיתִי, לחם ושיכר, יין, ציפורים ולבונה; לאחר־מכן הקשיב אל נציב הצפון, שהיה מאריך בנאומו לפניו, ולבסוף — על־אף מיחשי־הראש שמשך על עצמו — הקדיש את כל שארית היום לשיחות עם באי בית־הָאֵל אשר כה נכסף אליהן. הנושא העיקרי שבבירורים אלה, הנושא שהעסיק את אמנחותפ דווקא בימים ההם, היה העוף בָּנֹה המכונה גם "בֶּרֶה־הָאֵשׁ", הואיל ונאמר עליו, שאין לו אָם, ולמעשה הנהו גם אבי עצמו, שכן המיתה והלידה אחת הן בשבילה, בהיותו שורף את עצמו בקנו העשוי מֹר, ומתוך הָאֵפֶר הנהו יוצא שוב בחזקת גֹּזֶל־בָּנֹה. דבר זה יתרחש, כן אומרים המורים, אחת לחמש מאות שנים, ומקום המאורע הוא מקדש־השמש באון, והעוף, שלפי מראהו סבורים שהוא נשר דמוי־אנפה וגֹזֶן זהוב־ארגמן, — מגיע לכאן מפאתי מזרח, מארץ ערב או אולי מהודו, לשם עסק זה. ויש אומרים, שמביא הוא שמה ביצה העשויה מֹר והיא גדולה ככל־אשר יוכל לשאת, ובה הוא סגר את אביו המת, משמע, למעשה את עצמו, ואותה יניח על מזבח־השמש. שתי עדויות אלה עלולות להישמע ולהתקיים זו ליד זו — כה מרובים הדברים הקיימים זה ליד זה, ודברים שונים עשויים להיות דברי־אמת במידה שווה, משמע צורות־ביטוי שונות לאותה אמת גופה.

אולם, אשר חפץ היה פרעה לדעת או מכל־מקום לברר, היא השאלה, עד כמה התקדמה כבר תקופת־הזמן, משמע תקופת חמש מאות השנים, המפרידה בין הטלות ביצה וביצה, בין לידתם ולידתם של אותם צאצא־אֵשׁ, כלומר, מהו הזמן שעבר למן הופעתו האחרונה של העוף ועד הנה, והזמן שיעבור איפוא מעתה ועד ביאתו החדשה, הקיצור, באיזו שעה משעותיה של שנת־עוף־החול הוא עומד כעת. מרבית הכהנים חיוו את דעתם כך, שנמצאים הם לערך באמצעו של אותו מרחב־זמן; כי לוא עמדו בסמוך לתחילתו, הן צריך היה עוד להתקיים זכרון־דברים על־אודות הופעתו האחרונה של בָּנֹה, והרי אין זכרון־דברים כזה מצוי בידם. ולעומת זה, אילו הדור הנוכחי קרוב אל קץ התקופה ואל תחילת תקופה חדשה, או אז היה עליהם לצפות לתשובתו הקרובה או אפילו לתשובתו הסמוכה ביותר של העוף. אולם, אין בלב הבריות ציפיה לחוויה כזאת בימי חייהם, אשר על־כן יש להסיק את המסקנה הממוצעת. מקצת הכהנים אף הרחיקו בדיקדוקיהם עד לידי ההנחה, שלעולם יהיו הבריות שריים ברפיון הממוצע, דווקא בכך צפון הסוד: שריוח הזמן למן הופעתו

האחרונה של עוף־החול מצד אחד, ומכאן עד לחזרתו מצד שני, יהיה תמיד אותו ריווח עצמו, דהיינו ריווח ממוצע. אפס בעיני פרעה לא הסוד הזה היה העיקר ונקודת המוקד. נקודת־המוקד, אשר בעיקר לשם בירורה בא פרעה, ואשר בבירורה אף בילה כמחצית היום בחברת קרוזיה־הקרפת, היא ההלכה הפסוקה, האומרת, שביצת־המור של עוף־האש, שבתוכה טומן הוא את גוויית אביו, אינה מוסיפה על משקלה בגלל כך. שהרי בין כה וכה מעצב הוא אותה במידה ובכובד, המתאימים בדיוק לכוח סבלו, ומכאן, שאם עדיין יש ביכולתו לשאת את הביצה לאחר שטמן בה את אביו, ברור, שלא נוסף משקל על משקלה על־ידי הגווייה.

בעיני פרעה היתה זאת עובדה מקסימה המעוררת ריגוש, הראויה לשקלא־וטריא של עיון מעמיק, עובדה בעלת חשיבות עולמית. שהרי אם נרכיב גוף מסויים אל גוף אחר, והראשון אינו נעשה על־ידי כך כבד יותר, פירושו הוא, שנמצאים גופים בלא חומריות, — לשון אחר, ביתר דיוק: ממשויות בלא גופניות, בלתי־חומריות כגון אור השמש, — ושוב לשון אחר, ובדיוק יותר מדוקדק: נמצא היסוד הרוחני; היסוד הרוחני הזה התגלם באורח אזורי בבנר־האב, שביצת־המור קלטתו ושינתה על־ידי כך את צביונה־בחוקת־ביצה שינוי המעורר ריגוש רב ונושא משמעויות עמוקות. הביצה היתה בדרך כלל תופעה בעלת ייחוד נקבי לחלוטין, רק הנקבות שבעופות מטילות ביצים, ואין שום דבר העשוי להיות בעל אופי אימהי־נשי יותר מן הביצה הגדולה, שמתוכה הבקיע העולם בקדמות הימים. אולם בנו, עוף־השמש, חדל־האם ואבי עצמו, צר צורת ביצתו בעצמו, היא ביצת־עולם שכנגד, ביצה זכרית, ביצת־אב, והנחת אותה כעין בשורה של אבהות, רוח ואור על שולחן־הבהט של אלוהות השמש.

פרעה לא שבע בירורים עם המומחים של לוח־השמש מביט־מקדשו של רצ בסוגיא זו ובמשמעותה העיונית מבחינת גילוי טבעו של אֶתֶן. עד אפילת הלילה המשיך בירוריו, עד להפריזו; הוא עינג את נפשו בדשן חדלון־החומריות ורוח־האב הזהוב, וכשהיו משרתי־הבית עייפים ויגיעים, והראשים הקרחים נרכנו בנימנום, עדיין לא די לו בשיחה ולא יכול להחליט שישחרר אותם, משל, כמי שמתירא להישאר לנפשו. לבסוף אנוס היה להרשות לכהנים המתנועעים ומתנודדים שיסתלקו, והוא פרש אל חדר משכבו; לאור נר התמיד המתין לו שם העבד המלביש והמפשיט את בגדיו, אדם בא־בימים, שהופקד אצלו לשרתו עוד בהיותו נער קטן וקרא לו בשם „מני“, אף־על־פי שבדרך־כלל לא נמנע משאר אותות יראת־הכבוד הראויים להיעתן למלך. הוא התקין אותו למנוחת לילו בזריזות וביד ענוגה, נפל אפיים ארצה ונפטר ממנו על־מנת שיישן על סף החדר, בעוד המלך מתרפק על כרי יצועו שעמד על במה באמצע החדר, מלאכת־אמנות, המקושטת בדופן האחורי גילופי־שנהבים עדינים ביותר, דמויות תנים ויצילים וצלמי־בסי, ומיד נפלה עליו תרדמת יגיע־כוח — לזמן קצר

* אליל־נוס עליו. —



כי לאחר שעות מועטות של עילפון עמוק החל לחלום. וחלומותיו היו כה מבלבלים, מבעייתים, עירניים-משובשים, כפי שלא חלם לפניו אלא בגיל ילדותו כשהיה שרוי בקדחת מחמת כאב-גרון. אולם, לא על בנה-האב חסר-המשקל היה חולם ולא על קרן-השמש חדלת-החומריות, אלא היפוכם מכול-וכול.

בחלומי, והנה הוא עומד על שפת הַחֶפְפִי, המכלכל, במקום של עזובה, מקום ביצה ושמה. הוא חבש את צניף-הפֶּאָר האדום של מצרים התחתית, זקן מהודק על סנטרו וזנב-החיה משתלשל מסינורו העליון. בודד עמד במקום. במצוקת-לב כבדה, ומטהו המאונקל על זרועו. אז עלה רעש משקתמיים לא הרחק מן החוף, ומן הגלים הבקיע מראה כפול-שבעה: שבע פרות עולות מן היאור אל היבשה, פרות שרבצו ככל-הנראה במיים כאורח התאו, והן הולכות זו אחר זו בסך, שבע פרות בלי פר: כי פר לא נמצא שם, אלא שבע פרות. פרות מפוארות, לבנות, שחורות, עם גב בהיר, וגם אפורה עם בטן בהירה, וגם שתי ברודות, עם כתמים מנומרים — פרות יפות-מראה, חלקות ובריאות, עם כחלים מלאים-משופעים ועיני-תחור ארוכות-הריסים וקרניים דמויות-לירה מקושטות לגובה, ואך עלה, ותרעינה באחו לרווחתן. מעולם לא ראה המלך בקר כה נהדר, אף לא ברחבי המדינה כולה; גופן המדושן להבהיק היה מראה הוד, ולבו של מני ביקש לעלוך על היופי, אך לא יכול, כי נשאר כבד-במצוקה ודאג — וכהרף-עין, מיד לאחר זה, התמלא אף בבלהה ופלצות. כי לא נותק הטור לאחר שבע אלה. פרות אחרות נוספו להתרוממו מן המיים, ולא היה ריווח בין אלה ובין אלה: שבע פרות אחרות עלו על היבשה, אף הן בלי פר; אך כלום ימצא פר שיחפוץ בהן? צמרמר בשרו של פרעה למראה בהמה זו, שכן היו הללו פרות דלות ורעות-תואר מאוד ורקות-בשר, לא ראה כהנה בכל ארץ מצרים לרוע — עורן צפד על עצמותן הבולטות, עטיניהן כשקים ריקניים עם דדיהן הדקים כחוטים; מבעית היה המראה ומדדך בלי-שיעור, אך בקושי יכלו העלובות לעמוד על רגליהן, ובכל-זאת היתה התנהגותן בחציפות חסרת-בושה, רצחנית ותוקפנית, אשר איש לא היה עלול לייחסה להן, אם-כי מאידך-גיסא היתה זו הולמת אותן יפה, שכן היתה זו התנהגות הפרוצה של הרעב. פרעה ראה, והנה: העדר המדולדל מתגולל על העדר המבהיק, הפרות המתועבות מקפצות על ההדורות, מעשה-שעשועים כאורח-ורבעו של פר, ובה-בשעה אוכלת ובלועת הבהמה הרקה את המפוארת ומכלה אותה מן האחו עד בלי הותיר שריה, — ומיד ניצבות שם אלה במקום אלה, ומראיהן רע כאשר בתחילה ולא נודע כי באו אל קרבנה.

פה תם החלום ופרעה הקיץ משנתו, שטוף זיעה ומלא דאגה.

הוא ישב במיטתו, הביט סביבו בקיטון השינה המואר באור קלוש, לבו הולם בחוזקה, והנה, חלום הוא, אבל חלום דובב ונוקב, עד שדומה היתה עזותו כעזותה של בהמת היאור, והיה יורד ומחלחל בצינה בתוך עצמותיו של החולם. הוא לא יכול להישאר עוד על יצועו, עמד מן המשכב, התכסה בגלימת-

הלילה העשויה צמר לבן, והילך בחדר אנה ואנה, מהרהר בחלום המציק, שהיה חסר־טעם, אך מכל־מקום ברור עד למידת הגשמיות. ברצון היה מעיר משנתו את משרת־הפנים, כדי לספר לו את החלום, או בעיקר, כדי לנסות, הניתן לספר את המראה בלשון חיה. אבל גברה בלבבו חמלתו על הזקן, שממתין היה לו עד שעת הלילה המאוחרת, ולא רצה להפריע אותו; על־כן ישב על הכורסא בעלת כרעי־הפרה העומדת ליד מיטתו, התעטף יותר באדרת־הלילה אשר רפה היתה כנוגה־הירח, וחזר והתנמנם שם בלי־משים, כשרגליו מונחות על ההדום והוא נדחק אל זווית הכורסא.

אולם, אך נרדם, והוא חוזר וחולם. — ואין תקנה למצבו, שוב, או עדיין, עומד הוא בדד לחוף היאור, הכתר בראשו והזנב מצומד לבגדו, ושם חלקת־שדה חרושה, אדמת־ניר שחורה. והנה: אדמת־הפריזן מיתלתלת, מתנבעת מעט, קנה מבקיע וצומח, ושבע שיבולים עולות בקנה, זו אחר זו, כולן בקנה אחד, שיבולים דשנות וטובות; מלאות זרע, כפופות מחמת שיפעת זהבן. אז מבקש הלב לעלוץ ולשמוח, אך אינו יכול, כי באותו קנה נמשכת הצמיחה: שוב עולות שבע שיבולים אחרות, שיבולים אבילות, צנומות, מתות, דקות, שדופות קדים, שחורות מחמת הירקון והשידפון, וככל־אשר מבקיעות הן ועולות בעליבותן מתחת לדשנות, כן נעלמות אלה באלה, דומה, שהשיבולים האבילות בולעות את הדשנות, כשם שבלעו לפני־כן הפרות המדולדלות את המבהיקות, ואף אלה לא יתדשנו ולא יתמלאו מהן. כך ראה פרעה ממש בעיני בשר, וייקץ ויחרד על כסאו והנה גם זה חלום.

חלום מבולבל עד לידי גיחוך היה זה שוב, נסכל בדממתו, אך דובב בכל־זאת ונוקב ויורד לנפש, וכל־כך מלא אזהרה והוראה, עד שלא יכול עוד פרעה להירדם כלל עד אור הבוקר שהיה כבר קרוב, למזלו, אף לא חפץ עוד לישון, אלא מחליף היה מקומו בלי הרף, יושב על מיטתו ועל כיסאו חליפות, מהרהר כבהירותו צמאת־הפיתרון של זוג־החלומות שצימח בקנה אחד, — ומעתה גמר אומר, שלא יניח לחלומות כאלה לחלוף בלא פשר, בשום פנים ואופן, ולא ישמרם בלבבו, אלא יעשה אותם עניין לענות בו וירעיש עולמות בעבורם. שכן נושא היה בחלומו כתר ומטה וזנב, ולפיכך חלומות־מלכות היו החלומות, בעלי משמעות ממלכתית בלי־ספק, חלומות מפליאים ועמוסי־דאגה, ואין להימנע מלהכריז עליהם בקולי קולות, וחייבים לאזור את כל הכוחות, להתגבר עליהם, ולרדת לעומק משמעותם הרת־הסכנות.

מיני התעבר והתמלא חימה על חלומותיו, הוא שנא אותם, ושנאתו התגברה מרגע לרגע. אין שום מלך יכול לחלום חלומות כאלה ולקבל על עצמו את הדין — אף־כי שוב רק למלך עלולים הם להופיע. תחת שרביט מלכותו, שרביט נפר־ח־פ־ר־ע־נ־ע־נ־ר־ע־א־מ־נ־ח־ו־ת־פ, אסור שיתרחש דבר כגון זה, שיהיו מיני פרות־של־שיקוף זוללות פרות כה נאות ובריאות־בשר ושיבולי־שידפון עכורות בולעות שיבולי־פז מליאות; אסור שיתרחש בתחום ההתרחשויות דבר המתאים ללשון־ציורים נתעבת זו. כי בצווארו יהיה תלוי הקולר, כבדו עלול להתערער,

כל ארון תיאטס וכל לב ייחסם משמע את בשורת אָתוֹן, ואך אמוֹן יפיק תועלת. מן האופל נשקפת הסכנה לאור, ליסוד הרותני-חדל-הכובד — מן היסוד החומרני; דבר זה נעלה מכל ספק. עצום היה ריגושו והריגושו לבש דמות זעם, והזעם חזר ותפח ופרץ כהחלטה עזה, כי חובה היא להוקיע את הסכנה ולהכירה, כדי לקדם את פני הרע בעוד מועד.

הראשון ששמע מפיו את סיפור החלום, משמע, במידה שניתן לספרו, היה הזקן שישן על מפתן החדר והתעסק עתה בהלבשת המלך, עשה את שערו וקשר את מטפחת ראשו. זה רק נידנד את ראשו בפליאה, והביע דעתו לאמור, כי סיבת הדבר הוא, שהאָל הטוב מאחר לעלות על יצועו לאחר שחיים את ראשו במיני "מגדלים המתפרחים באוויר", כפי שהתבטא בניבו העממי-כסלוני. בעצם הדבר פירש את חלומות-הדאגה, בלי-משים, כעין עונש מן השמיים למני, שהניח למשרתו הזקן שימתין לו שעה ארוכה כל-כך בלי לתת שינה לעיניו. "הה, שה תמים!" אמר פרעה בצחוק נרגז, מטפח בקלות על מצחו בכף יד פשוטה, ומיד הלך אל המלכה; אולם היא היתה שרויה בקבס מחמת הריגונה, ולא יכלה להאזין אליו כהלכה. אחר-כך שיחר את פני האָס-האָלה, ומצאה ליד שולחן התמרוקים תחת ידיהן של גבירות הפנים, המשרתות לפניו. גם לה סיפר את החלומות, ואז נתחוויר לו, שכחלוף השעות נעשתה מלאכת-הסיפור — לא קלה יותר, אלא קשה יותר; והעניין היה דומה ליין ההולך ומחמיץ — אף לא מצא אצל אמו תנחומים ועידוד מרובה... תני נענתה לו תמיד בליגלוג כל-שהוא מדי הביאו אליה את דאגות-המלוכה שלו — והוא בהיותו בטוח, כי חלומותיו נמנים על סוג זה, ביטא מראש את דעתו בכך — ואז הופיע מיד החיוך הלעגני על קלסתר-הפנים האימהי. אף-על-פי שאלמנת המלך נב-מאָרֶץ הסתלקה ממעלת-העוצרת ברצונה החופשי ומסרה לבנה את שלטון-שמשו וממשלתו לאחר שיקול-דעת ממושך, מכל-מקום לא יכלה להעלים את קנאתה על כוח-שלטון זה, ומצוקת-לב רבה נגרמה למני באשר הרגיש בדבר, משמע, שלא נעלמה מעיניו גם אותה מרירות, שהוא עצמו עורר את גילווייה דווקא בכך, שניסה לשכך אותה על-ידי בקשותיו — בקשות בן אָל אמו — שתעמוד לימינו בעצה ותושיה.

"מדוע בא החד מלכותך אלי, אל זו שהסתלקה מן המלוכה?" היתה תני רגילה לומר. "אתה פרעה, ובכן היה פרעה ועמוד על רגליך, ולא על רגליי. סמוך על עבדיך, נציבי הדרום והצפון, אם אין לאָל ידך, והנח להם שיודיעו הם את רצונך, אם לא ידעתו בעצמך, אך לא מידי תבקש זאת, שזקנה אני ומשחררת משירותי."

בדומה לכך הביעה עתה את יחסה גם אל החלומות.

"כבר נגמלתי יותר מדי מן השררה ומן האחריות, ידידי, ענתה בבת-שחוק, "ולא אוכל לדון בשאלה, האם בצדק אתה מייחס לעניין זה חשיבות מרובה כל-כך, האפילה מסתרת, כתוב, עת גילוי אור עתרת, ברשותך, תסתתר-נא אמן. ברשותך, אסתיר-נא גם את דעתי על כך, האם חלומות של

כבוד הם החלומות הללו, האם כמידת מעמדך היא מידתם. זללו? בלעז
 הפרות הללו את הפרות הללו? השיבולים הריקות את המליאות? אין זה מתוהר
 חלום, כי אין אדם יכול לראותו ולצייר לעצמו תמונתו, לא בהקיץ וגם לא בשנת-
 לילה, לפי דעתו. קרוב לדאי, שהוד מלכותך חלם חלום, אבל חלום אחר,
 ואותו שכחת, ובמקומו תשים עתה תפוצת זו של זוללות אשר אין לה שחר.
 לשווא חזר והעיד מני, כי באמת כך ראה בבהירות בעיני-חלום, כך ולא
 באורח אחר, וכי בהירות החלום היתה רבת משמעות הזועקת לפיתרון. לשווא
 דיבר באזניה על מגור-לבבו מפני הנזק העלול לפגוע ב"תורה", משמע: באתון,
 אם יתפרשו החלומות מעצמם; רוצה לומר: אם יתקיימו ויתגשמו בדמות
 ממשית, בדמות שהם שימשו לה לבוש חזון. הוא חזר ולמד בעליל, שבעיקרו
 של דבר אין לב אמו נוהה אחרי אלוהו, אלא משתייכת היא אל סיעתו רק
 מטעמים שכליים, כלומר, מטעמים מדיניים שבטובת השושלת. אמנם, תמיד
 היתה מעודדת את הבן באהבתו הענוגה, במסירותו הלוהטת-הרוחנית לאל;
 אבל שוב הרגיש גם היום, כפי שהרגיש מאז ומכבר וכפי שמרגיש היה לדאבוך
 לבו את הכול, בגלל רגישותו, כי כל זה לא היה עמה אלא חשבון קר, וכי אך
 ניצלה אמו את לבבו כאשה שכל העולם לא נראה לה אלא מקרן-הראות
 של הפיקחות המדינית, לא כמוהו, שהשקיף על הכול בעיקר מבחינת העיון
 האלוהי. דבר זה ציער את מני, וגדול היה כאבו. הוא נפרד מאמו, לאחר שהיא
 העירה לו עוד, כי אם-אמנם נכבד בעיניו חזון הפרות-השיבולים כעניין בעל
 חשיבות מדינית, מוטב שיפנה בשאלתו, בשעת ראיון הבוקר, אל פתח-א-חב,
 נציב הדרום. המבלי אין חרטומים במקום הזה מבקש פרעה פתרונות מאת אמו?
 אחרי חכמי-החלומות שלוח שלח המלך מכבר ולהם ציפה בקוצר-רוח.
 אבל בטרם התייצבם לפניו הגיע רב-הפקידים, שהופיע כדי להרצות ענייני
 פרעה הנוגעים ב"בית האדום", משמע, בבית-האוצר של מצרים התחתית, אלא
 שמיד לאחר השמעת פזמון ברכתו הופסקו דבריו, כדי שיאזין אל מספר
 החלומות שנאמרו בקול מיוסר-עצבני ובמלים של גישוש מקוטע, יחד עם
 התביעה, שיחווה את דעתו על שתי שאלות: אחת, האם גם הוא, כאדוניה,
 רואה בחלומות עניינים חשובים חשיבות ממלכתית, ושנית, במקרה החיובי,
 מאיזו בחינה ובאיזה אופן, הלז לא ידע מה להשיב, או לאמיתו-של-דבר,
 אמנם הביע את מחשבותיו בנאום ארוך ונמלץ, לאמור, שאין ביכולתו להשיב
 ואינו יודע, היאך לפרש את החלומות, — ומיד ניסה לחזור ולפנות אל עסקי
 בית-האוצר. אבל אמנחותפ לא נתנו למוש מעל מעשה החלומות, מבילתי רצון
 ומבילתי יכולת, ככל-הנראה, לדבר על שום נושא אחר או לשמוע על דבר כל-
 שהוא לבד הדבר הזה, וביקש לקרב אל דעתו ואל השגתו, באיזו מידה היו
 החלומות הללו דובבים-נוקבים או נוקבים-דובבים, — ומכאן לא מש ולא
 הרפה עד שלא הודיעו לו, כי הגיעו החכמים והחרטומים, המבקשים לעמוד
 לפניו.

המלך, שלבו מלא ואף כפוי מחוייתו הלילית, עשה את קבלת פני החרטומים

לטכס־מלכות ממדרגה ראשונה, — אלא שלאחר־מכן נהפכה זו, עקב השתלשלות הדברים, למעמד עלוב ביותר. לא די שציווה את פתח־אֶם־חב שיישאר במקום, אלא אף פקד, שכל אנשי־החצר רמי המשרה, שליוו אותו ובאו עמו לאזן, יהיו נוכחים בשעת ראיון פתירת החלומות. בקרב חבורה זו נמצאו כמה אדונים נכבדים במעלתם: סוכן הבית הגדול, פקיד מלבושי המלך, רב הכובסים והגהצים של הארמון, והאישי המכונה נושא סנדליו של המלך, שהוא תואר מכובד, רב הקפליטים של האל, שהיה כמ־כֶּן „שומר עתירי־הקסמים“, פירוש, שני הכתרים, ויועץ סתרי תכשיטי המלכות, רב הפקידים הממונים על כל סוסי המלך, שר־האופים החדש, הוא „נסיך מוֹף“, ושמו אֶמְנֵמֵאופת, רב־המשגיחים על סופרי המזונות, גֶר־אֶם־וֹאֶסֶת, שנתכנה במשך זמן־מה בשם בֶנ־אֶם־וֹאֶסֶת, ועוד כמה נושאי מניפה העומדים לימין המלך. כל אלה נצטוו להתקהל באולם המועצות והראיונות, והתייצבו בשתי קבוצות לצדי כסאו היפה של פרעה, המורם ברום מדרגה אחת תחת חופה שנישאה על עמודים דקים, מקושטים שנצות. נוכח פניו הועמדו הנביאים וחכמי־החלומות המומחים, מספרם שישה, שהיו כולם מקורבים פחות או יותר אל מקדשו של השוכן־באופק, ומקצתם השתתפו כבר אתמול במועצת־עוֹף־החול. אנשים כמוהם לא נהגו כבר כמנהג הימים הקדמונים, ולא נפלו לפני הכיסא על פניהם כדי לנשק את האדמה. הכיסא עצמו לא היה שונה מכיסא הקדמונים, בוני הפירמידות והקודמים להם זורות ודורות; הוא היה כיסא דמוי־תיבה בעל משענת־גב נמוכה, ולפניו מונח כר; רק מעט נוי ועיטור נוסף עליו מימים קדמונים. אולם, אף־על־פי שהכיסא נעשה מפואר יותר ופרעה רבו־עצום יותר, אף־על־פיר־כן לא היו עוד מנשקים את הקרקע; מנהג זה בטל כבר. עניינו דומה היה לעניין קבורת עבדי חצר־המלך בקבר המלך — הוא לא היה כבר הולם את הטעם הטוב.

האשפים אך נשאו ידיהם דרך סגידה ומילמלו בבילבול־מקצב נוסח ארוך של ברכה חסודה, בה הבטיחו את המלך, שדמותו כדמות אביו רץ ושתי הארצות נהרות ומאירות מיופי. כי קרני נוגהו של הוד מלכותו חדרות עד לעומק המערות, ואין מקום פנוי ממבט עינו הנוקב כשם שאין מקום אשר דקות־שמיעתן של מיליוני אוזניו לא תגיע אליו, — הכול הוא שומע ורואה, וכל היוצא מפיו דומה לדברי חור באופק, יען־אשר מאזני העולם היא לשונו ושפתותיו מדוקדקות יותר מלשון המאזניים האמיתיים של תחֹת. שכן הוא הוא רץ בכל איבריו (כה גאמו בקולות רמים, אך בלתי תואמים) וחפרע בדמותו האמיתית, צלם תמונתו החיה של אביו אָתוֹם באון אשר במצרים התחתית — „הה גֶר־חֶפְרֵר־עֵב־נִרְעֵ, אתה אדוני היופי, נשמת אֶפְנוֹ“

אחדים סיימו מהר יותר מחבריהם. אחר־כך השתתקו כולם והיטו אוזנם, אֶמְנֵחֹתֵפ הודה להם, והודיע בתחילה באופן כללי, מה טעם הניע אותו לזמן אותם, ואחר־כך התחיל — זו בפעם הרביעית — לספר אותם חלומות יוצאי־דופן באוזני קהל של עשרים איש לערך, מקצתם סתם רמימֵעלה ומקצתם תלמידי־חכמים. מעמד של ייסורים היה זה בשביל המלך, הוא הסמיק מיד,

וסיפר בלשון מגומגמת. הרגשתו הנוקבת בדבר חשיבותו רבת-הסכנות של העניין הניעה אותו לעשותו מעמד של פומבי גדול. עתה התחרט על המעשה. כי לא נעלם ממנו, שהדבר, שהיה כה רציני בשבילו ועדיין הוא חשוב כרציני לעמקי נשמתו, נראה מנוחך כלפי חוץ. אכן, תמה! כיצד יירצו פרות כה נאות ובריאות-בשר להיאכל על-ידי פרות רקות ועלובות כל-כך? וכיצד ובמה עשויות שיבולים אלה לבלוע שיבולים אלה? ובכל-זאת כך היה חלומה, כך ולא באורח אחר! בלילה היו החלומות רעננים, טבעיים ורבי-רושם; לאור היום ובדיבור פה — דומים היו כחנוטים שלא הותקנו כהלכה ופניהם משובשות; איראפשר היה להציגם לראווה. הוא התבייש, ואך בקושי הגיע עד קץ דבריו. אחר-כך התבונן אל החרטומים בצפייה של מורך-לב.

הם הינהנו בתנועות-ראש רבות-משמעות, אבל לאט-לאט נהפך ההינהון המהורהר — פעם אצל זה ופעם אצל זה — ונראה כעין תנועת-ראש לצדדין, כגון נידונת-ראש של פליאה. חלומות מוזרים הם, שכמותם לא היו כמעט ולא נראה, הודיע בשם כולם זקן-החרטומים; פתירתם קשה מאוד. חלילה מהם לומר, כי נואשו מן הפיתרון — עוד לא נברא חלום אשר לא יהא בכוחם לפותרו. אפס, כי אנוסים הם לבקש שיינתן להם זמן להרהר בדבר, ויואיל-נא המלך בחסדו להרשות להם שיפרשו לשם התייעצות. ולא זו בלבד, אלא יש להביא ולפתוח קיצורי שולחן-ערוך, בשביל לעיין בפרשיות מסוימות. אין שום אדם בקי וחכם כל-כך שיהיו כל פילפולי-החלומות נהירים לו. למדנות, כך הם מרשים לעצמם להעיר, אין פירושה צבירת כל הדעת בראשו של החכם; אין קיבולו של ראש מספיק לכך; אלא פירושו, שיהיה אדם מחזיק בספרים, המכילים את הלכות החוכמה, ואותם ספרים אמנם נמצאים ברשותם.

אמנחותפ הרשה להם שיפרשו למועצתם. לאנשי החצר ניתנה הפקודה שיהיו נכונים למועד. המלך בילה שעתיים — הוא זמן משך-המועצה — במהומת-לב רבה. ואז חזרה ונפתחה האסיפה.

„יחי פרעה ריבוא רבבות שנים, באהבתה של מאצת, אדונית האמת, ובאהבתו אותה, שאין בה רמייה!“ — ענו ואמרו החרטומים. היא היא העומדת לימינם, ימין המומחים, היא בעצמה ובכבודה, בשעה שמכריזים הם על תוצאת מחקרם ומגידיים את הפיתרון לפרעה, מגן האמת. בראש לכול: שבע הפרות יפות-התואר — שבע בנות פרעה מוליד, שהן שבע הנסיכות שתלד נפר-נפרד אף-נפרדת, מלכת הארצות, אחת אחרי אחת. ועל היבלען של שבע הפרות הבריאות על-ידי שבע הכחושות, זה פשרו, שאותן שבע בנות עתידות הן למות כולן בחיי פרעה. אין פירוש הדבר, הזדרזו והוסיפו מהר, שימותו בגיל עלומיהן. לא זאת, אולם פרעה יאריך ימים כל-כך, עד שירבו שנותיו משנות כל בניו, אף אם יגיעו לשיבה טובה.

אמנחותפ זקף אליהם עיניים ופיו פתוח. במה הם משיחים? שאל אותם בקול מומעך. — ענו ואמרו, כי אצל המלך עליהם מחסדו, וברשותו המציאו לו את פתרון החלום הראשון. — אבל פיתרון זה, השיב הוא, וקולו קלוש

עדיין, פיתרון זה אינו מתייחס כלל על הלומי ואין בינו לבינו שום סמיכות כלל-
ועיקר. הן הוא לא שאל אותם, האם תלד לו המלכה בן או יורש עצר, או
בת או כמה בנות. הוא שאל אותם בדבר פשר הפרות, יפות התואר ורעות
המראה. — הבנות, ענו הללו, הבנות הן הן הפשר. כל יצפה המלך למצוא
בפשר חלום הפרות את הפרות עצמן. כי בפשר התגלגלו הפרות והיו לבנות-
מלך.

שפתי פרעה כבר לא היו פתוחות, אדרבה הוא אף חסם את פיו חסום היטיב,
ולא פתחו, אלא קמעה קמעה גם בשעה שדרש מהם שיוסיפו ויפתרו את
החלום השני.

שנית, אמרו, השיבולים המליאות — שבע ערים פורחות הן, אשר פרעה
עתיד לבנותן; ואילו השיבולים הדקות והשדופות — חורבות הערים הללו הן.
דוק זהבן, הסבירו בתופזה, הערים הללו יחרבו ויהיו לעיים ואין מפלט, אבל
רק ברבות הימים. משמע, פרעה יחיה ויוסיף ימים עד שיזכה לראות את חורבות
הערים שבנה בעצם כוחו.

אולם כאן קצרה רוחו של מני. שהרי שנתו בלילה היתה מועטת; סיפור
החלומות המצטמקים, חוזר וספר, היה עמוס ייסורים; והציפיה במשך שעותיים
למלומדים מגידי-האמת דילדלה את כוחותיו. ולבסוף היה עתה כה משוכנע,
שפתרונות אלה אינם אלא מלאכת-רמייה, הרחוקה ממשמעותם האמיתית של
חזיונותיו ואינה ראויה לעמוד בד' אמות שלהם, עד שלא יכול עוד לכבוש
את זעפו. הוא שאל עוד, האם כך, כפי שמגידים החכמים, כך כתוב בספריהם?
וכאשר השיבו לו, שפסקי פירושיהם מושתתים על אסמכתאות בדוקות-ומנוסות
המצטרפות נאה מן הכתוב בספרים ומרוח הנבואה הצומחת מיכולתם ההגיונית,
או קפץ מכסאו, מעשה אשר לא נשמע כמוהו מעולם בשעת ראיון-מלכות,
ולמראהו הגביהו אנשי-החצר את כתפיהם וכיסו את פיהם בכף ידם — וקרא
בקול ספוג-דמעות כנגד הנביאים הנבעתים איומות, שהם אינם אלא רמאים
ונבערים-מדעת.

„סורו!“ קרא, מתייפה כמעט. „וקחו עמכם, תחת זה-הבילהילולים, שהיה הוד-
מלכותי מעניק לכם אילו יצא מפיכם דבר אמת, קחו עמכם באוש-חסדו של
פרעה! פתרונותיכם אך שווא ושקר, פרעה יודע זאת, שכן פרעה הלם את
החלום, ואס'אף אין הוא יודע את הפיתרון, יידע להבדיל בין פיתרון אמת ובין
מעשה קלוקל. סורו מנגד פניי!“

שני קציני ארמון הוליכו חוצה את המלומדים שפניהם החווירו. אולם מני,
מבלי שיתחזר וישיב, הכריז באוזני החצר, כי כישלון זה לא יביאהו כלל וכלל
לידי הסתלקות מן העניין, אכן, לדאבונו הרב הוכרחו האדונים להיות עדי ראיה
ושמיעה למפלה מחפירה, אבל, חי שרביטו, ליום המחרת כבר יכנס חרטומים
אחריים, הפעם מבית דיהותי, סופרו של טחות, הגדול תשעתיים, אדוני אשמון.
מפי כוהני הפפון הלבן רשאי פרעה ליחל לפתרונו המכובד-יותר באמיתו של
הסתום, אשר קול פנימי מגיד לו, שמוכרחים לפותרו בכל מחיר.

החקירה החדשה נערכה ממחרת היום באותן הנסיבות ממש. היא הסתיימה בצורה עלובה עוד יותר. שוב הציג פרעה לראווה לעיני הקרואים את חנוטיי חלומה, מתוך אותם קשיים פנימיים ומכשולי־לשון, ושוב התרחשו אותם הינהונים ונידנודי־ראש בקרב מאורי־הדעת. לא שעתיים אלא שלוש שעות אולצו המלך והחצר להמתין לתוצאות דיוניה של מועצת־הסתרים, אשר לעריכתה ביקשו גם בני תחות רשות מאת המלך; ואז גם לא היו אנשי־מקצוע אלה מאוחדים בהכרעה, אלא דיעותיהם על־דבר החלומות היו חלוקות. שני פתרונות, כך הודיע רב־האשפים, שני פתרונות מוצעים לכל אחד ואחד מן החלומות; ומכל־מקום נמנרו־גמרו, שפירוש שלישי לא ייתכן. לפי המדרש האחד שבע הפרות בריאות־הבשר — שבעה מלכים הם, ומחלציו של פרעה ייצאו; וכנגדם שבע הפרות רעות־המראה שבעת נסיכ־דלות הם, שימרדו במלכים האלה. אולם, כל זה נגזר על עתידות רחוקים. מאידך ייתכן, שתהיינה הפרות יפות־התואר שבע מלכות, אשר פרעה עצמו או אחד מיורשיו בדורות רחוקים יכניסן אל הרמון המלך, והללו (ועל כך מרמזות הפרות הכחושות) עתידות למות זו אחר זו.

השיבולים?

שבע שיבולי־הזהב, לפי דעת מקצת החכמים, שבעת גיבורי מצרים הם, שיפלו במלחמה העתידה פעם להתחולל, בידי שבעה לוחמים, אויביהם, שיהיו נחותים מהם בכוח־ובגבורה, כפי שמעידות השיבולים התרוכות. חולקים עליהם שאר החכמים, המחזיקים בדיעה, ששבע השיבולים המליאות ושבע הריקות ארבעה־עשר בנים יחדי, שיוולדו לפרעה מאותן מלכות נוכריות. אולם בין הבנים הללו יתגלע ריב, ועקב עוקבת החלשים, העולה על מזימת החזקים, יהרגו אלה את אלה. —

הפעם אף לא זינק אמנחותפ מכיס־א־איונו. הוא נשאר שם, יושב בשחיתות גבו, כובש את פניו בכפות ידיו, ואנשי החצר העומדים אצל חופתו, מימינו ומשמאלו, היטו אליו את אוזנם לשמוע, מה הוא ממלמל ומלחש בסתר־כפותיו. "הה, הדיוטים! הדיוטים!" ליחש כמה פעמים, ואחר־כך רמו לנציב־הצפון העומד בסמוך לו, שיתכופף ויקרב את אוזנו בשביל שישמע את פקודתו הניתנת בקול נמוך. פתח־א־חֶב מילא אחר הפקודה באשר הכריז בקול רם באוזני המומחים, כי פרעה מבקש לדעת, האינם מתביישים.

הם סיפקו את מיטב ידיעתם, אמרו.

הוכרח הנציב להשתוחח שנית אל המלך, ואז התברר, שניתנה לו הפקודה, שיודיע לאשפים, כי עליהם לפזר את רגליהם. במהומת־לב רבה, כשהם ניבטים, אלה אל אלה ואהדדי, משל כמבקשים לשאול איש את ריעהו, ההיתה כזאת מעולם והקרה אותם כדבר הזה, הסתלקו האנשים. ראי־פני־המלך עמדו שם במבוכה נפחדת, כי פרעה ישב עדיין כפוף, וידיו מצלות על עיניו. לבסוף, כשהסיר את ידיו וזיקף את קומתו, הצטייר על פניו יגון אפל וסנטרו ריטט. פתח ואמר לאנשי החצר, כי מבקש היה בכל לבו לחוס עליהם ורק על־כורתו הוא מחשיך עולמם ומביא עליהם פֶּאָב ואָבֵל, אך אין הוא יכול להעלים מעיניהם

את האמת, לאמור, שאדונם ומלכם אומלל הוא עד דפא. חלומותיו נשאו תותמה של חשיבות מדינית אשר אין לשגות בו, ופירונום הוא שאלת חיים. אולם הפירושים שהתקבלו אינם אלא הבל ואין בהם מועיל; הם לא תאמו אל חלומותיה, ואף לא במידה המצערה ביותר, ושום סימן מסימני ההיפוך לא היה בהם, אשר לא כמשפט כל חלום ושברו, הניפרים זה בראי זה. לאחר כשלונו של שני נסיונות רבי־היקף אלה הוא כבר בא לכלל יאוש, ונכזבה תוחלתו, שיקבל את הפשר הנכון באמת, אשר מיד יפירונו כי הוא זה. היוצא מכאן, שאנוס הוא להניח לחלומות שיפתרו את עצמם, משמע שיתגשמו להרע, ואפשר שיביאו פורענויות קשות על המדינה ועל האמונה, בלי שיעשה דבר לקדם את פני הרעה. סכנה נשקפת לארצות; אך פרעה, שלפניו גלוייה הגזירה, נזנח בדרך על כסאו, בלא עצה ובלא תושיה.

רק רגע אחד נמשכה עוד השתיקה המעיקה לאחר הדברים האלה. אז התרחש הדבר, ששר־המשקים נפרא־א־ו־א־ס־ת, לאחר שנאבק עם עצמו שעה ארוכה, יצא מקרב קהל ידידיו וביקש מאת פרעה, שיעשה עמו חסד וירשה לו לומר לפניו, „את חטאיי אני מזכיר היום“, הן המלים, אשר המסורת נותנת בפיו לפתיחת הרצאתו; מאמר זה הניח אחריו הד המרטט בחלל העולם ומהדהד באוזנינו עד ימינו אלה. אולם רבי־היקבים לא נתכוון בכך לחטאים אשר לא היו בו; שהרי על לא און בכפו הגיע פעם אל בית־האסורים, ולא היה לו חלק במוזימה: להכיש את רץ התשוש על־ידי נחשה של איסת. לחטא אחר התכוון שר־המשקים, הלא הוא חטא ההבטחה שהבטיח באחד הימים למישהו, שיזכרהו; והנה שכח את האיש, ואת דבר־הבטחתו לא קיים, ועתה עלה זכרו לפניו ודיבר על־אודותיו לפני הכיסא. הוא הזכיר לפרעה (שהוא עצמו כמעט שלא זכר מאומה) את ה„טרודה“ (כך התבטא במלה המקהה את חודה של אותה תקלה), שנפלה בחלקו (של שר־המשקים) לפני שנתיים, בימי מלכותו של המלך נב־מארץ, עת הגיע על־פי טעות, יחד עם עוד אחד, אשר מוטב לבלי להזכיר את שמו, איש שנוא־הָאֵלִים, שנפשו וגופו יחדיו הוצמתו, אל מבצר־תאי סאוי־רץ. שם הופקד אתם נער אחד לשרת לפניהם. נער חבירי מרת־נו העוזר לימין שר־בית־הסוהר, ושם זר־מוזר לו, אוסרסיף, והוא בנו של מלך־עדרים וידיד־אלוהים בארץ הקדם שנולד לו מאשתו החיננית, וניכרים היו בו הדברים על פי סימנים ברורים. הנער הזה איפוא היה בעל סגולה מובהקת בשדה פתירת החלומות, אשר כמה לא נקרתה לו ל„מצויין בעיר־נוא“ בימי חייו, לפני־כן ואחרי־כן. כי חלומות חלמו שניהם בעת אחת, חברו החוטא, והוא, החף מפשע, — חלומות קשים, עתירי־משמעות, איש את חלומו, זרבה היתה מבוכתם בתשוקתם לדעת את פשר החלומות כהלכתו. והנה, אותו אוסרסיף, שלעולם לא התפאר לפניהם בסגולתו זו, פתר להם את החלומות כלאחר־יד ובקלות, וניבא לשר־האופים שייתלה על העץ, ולו עצמו בישר, שבזכות קיון־כפיו המזהיר ישוב ויתקבל בחסד על־מנת שישוב ויעמוד על כנו. וכן התקיימו דבריו בדיוק, כחוט השערה; וכעת זוכר הוא, נפר, את חטאו: לאמור, שלא

היטה את תשומת-הלב אל איש-האשכולות הלז, השרוי באופל, ולא הורה עליו באצבע עד היום הזה. אין הוא מהסס כלל לבטא את בטחונו ללא-ספק, שאם נמצא אדם היכול לפתור את חלומותיו החשובים של פרעה, הרי זה רק הנער המבלה עדיין את ימיו, כפי שאפשר לשער, בסאִירֶץ.

ריגוש בקרב ריעי-המלך, ריגוש גם בארשת פרעה ובדמותו. עוד כמה שאלות ותשובות, חליפות, בחופזה, בינו ובין עב־הכרס, — ואז יצא הצו היפה: מיד יפֹן לדרך רב־הבלדרים, הרץ המכונף ויפליג בספינה המהירה לסאִירֶץ על-מנת שיבהיל את חוזה-העתידות הנוכרי ויביאנו ויציגנו לפני פרעה לאלתר.